

Operatie

Jong

in Vlaardingen

Jeugdbeleid 2004-2007

Inhoud

Hoofdstuk 1: Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel jeugdnota	1
1.3 Jeugd in cijfers	2
1.4 Totstandkoming nota	2
1.5 Leeswijzer	3
Hoofdstuk 2: Kaders voor het jeugdbeleid	5
2.1 Doelstelling	5
2.2 Uitgangspunten	5
2.3. Rol en verantwoordelijkheden van de Gemeente Vlaardingen	6
Hoofdstuk 3: 0-6 jarigen	9
3.1 Verkenning van de jeugd	9
3.2 Verkenning van het aanbod	10
3.3 Conclusies	12
Hoofdstuk 4: 6-12 jarigen	15
4.1 Verkenning van de jeugd	15
4.2 Verkenning van het aanbod	17
4.3 Conclusies	18
Hoofdstuk 5: 12-18 jarigen	21
5.1 Verkenning van de jeugd	21
5.2 Verkenning van het aanbod	23
5.3 Conclusies	25
Hoofdstuk 6: 18-23 jarigen	27
6.1 Verkenning van de jeugd	27
6.2 Verkenning van het aanbod	28
6.3 Conclusies	30
Hoofdstuk 7: De Jeugdagenda	33
1. Sluitende aanpak	33
2. Opvoedingsondersteuning	34
3. Onderwijs en werkgelegenheid	35
4. Ruimte voor de jeugd	37
5. Jeugd en veiligheid	39
6. Jeugdparticipatie	40
7. Gegevensverzameling en registratie	41
8. Regie	41
Bijlagen	43
1. Jeugd in cijfers	45
2. Landelijke ontwikkelingen	46
3. Werkloosheidcijfers	47

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeente Vlaardingen investeert op veel manieren in de jeugd, variërend van het vaccinatieprogramma voor zuigelingen tot werkgelegenheidstrajecten ten behoeve van jongvolwassenen. Veel terreinen van het gemeentelijk beleid raken in meer of mindere mate de leefsituatie van de jeugd. Het jeugdbeleid wordt uitgevoerd door verschillende sectoren en organisaties. In de ene sector, zoals het onderwijs of de jeugdhulpverlening, zijn kinderen of jongeren de enige doelgroep voor het beleid. In andere sectoren is het beleid naast de jeugd ook op andere groepen gericht. Voorbeelden hiervan zijn het sport-, zorg- en arbeidsmarktbeleid. Het brede spectrum waarop het jeugdbeleid betrekking heeft, leidt tot een behoefte aan samenhang. Het besef dat er veel onderlinge raakvlakken bestaan tussen de diverse beleidsvelden versterkt deze behoefte alleen maar. De mate waarin kinderen op vroege leeftijd al voorbereid worden op school is van invloed op hun leerprestaties. Er zijn ook relaties tussen het onderwijs en het arbeidsmarktbeleid. Gebleken is immers dat jongeren zonder startkwalificatie moeilijker een baan vinden dan diegenen die hier wel over beschikken. De bestrijding van voortijdig schoolverlaten is daardoor van directe invloed op de effectiviteit van het werkgelegenheidsbeleid.

Deze voorbeelden maken duidelijk dat de effectiviteit van álle inspanningen gebaat is bij het aanbrengen van samenhang én samenwerking tussen de verschillende samenstellende delen van het jeugdbeleid. Op deze punten valt nog winst te behalen door het doorbreken van nog steeds bestaande verkokering. Hetzelfde geldt voor een verbetering in de afstemming van beleid op de belevingswereld van de jeugd. Dit is zowel van toepassing op de gemeentelijke organisatie zélf als de instellingen die bij de uitvoering van het jeugdbeleid betrokken zijn.

Ook landelijk staat het jeugdbeleid hoog op de agenda. In 1999 hebben het Rijk, de Provincie en de Vereniging Nederlandse Gemeenten het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS) ondertekend. Daarin is onderling afgesproken een gezamenlijke visie op het jeugdbeleid op te stellen die richtinggevend is voor het jeugdbeleid van álle overheden. Met behulp van de voorliggende nota geeft de Gemeente Vlaardingen invulling aan deze afspraak. Van recentere datum is de Operatie Jong, een initiatief vanuit de Rijksoverheid om onder andere op departementaal niveau meer samenhang in beleid te brengen en minder langs elkaar heen te werken.

Dit alles, in combinatie met het complexer worden van de problematiek en een toename van het aantal initiatieven voor de jeugd is aanleiding voor het opstellen van deze jeugdnota. Deze beoogt het kader en de bijbehorende ambities voor het jeugdbeleid in Vlaardingen voor de komende vier jaar vast te leggen.

1.2 Doel jeugdnota

Jeugdbeleid is zeer complex. Dit brengt het gevaar met zich mee dat jeugdbeleid beperkt blijft tot een “papieren tijger”. Juist omdat alles met elkaar samenhangt, is de kans aanwezig dat er (te) veel onderliggende verbanden worden gelegd die de blik op het hoofddoel, een effectiever jeugdbeleid, vertroebelen. Juist omdat de uitvoering (en de verdere beleidsontwikkeling op onderdelen) van dit beleid zal blijven plaatsvinden in de sectoren die daarvoor in eerste instantie verantwoordelijk zijn, is kaderstelling van belang. Deze nota beoogt hierin te voorzien en heeft daarom onderstaand doel:

Op basis van een algemene doelstelling, uitgangspunten én een analyse van de huidige situatie een agenda voor het jeugdbeleid opstellen. Op basis hiervan kunnen (toekomstige) keuzes worden gemaakt én kunnen prioriteiten worden gesteld.

De analyse in dit kader is primair gericht op het signaleren van leemtes in het huidige aanbod en het opsporen van knelpunten. Om deze in beeld te krijgen vindt per leeftijdsfase¹ in de eerste plaats een verkenning van de staat van de jeugd plaats. Oftewel: in deze paragraaf wordt beschreven waar de accenten liggen in de ontwikkeling van het kind, welke problemen zich daarin voordoen en bij wie. Vervolgens wordt aan de hand van een korte beschrijving van het aanbod aangegeven wat de belangrijkste knelpunten zijn.

---

¹ In hoofdstuk 2 wordt hier nader op ingegaan

Doordat de focus van de analyse in dit geval met name gericht is op datgene wat niet goed gaat, kan de indruk ontstaan dat het alleen maar kommer en kwel is met de Vlaardingse jeugd. Het kan daarom niet genoeg benadrukt worden dat het met het grootste deel van hen wél goed gaat. Het jeugdbeleid voor deze groep is met name gericht op het bieden van een algemeen (preventief) aanbod op het gebied van onder andere educatie, gezondheidszorg en vrijetijdsbesteding.

Het totale aanbod ten behoeve van de jeugd is omvangrijk en zeer divers. De beschrijving ervan is daarom zeker niet uitputtend. Bij de uitvoering van het jeugdbeleid in Vlaardingen zijn immers vele instanties en nog meer mensen betrokken. Het betreft zowel een veelheid aan vrijwilligersorganisaties als ook professionele instellingen, die al dan niet door de gemeente worden gesubsidieerd. Een volledige inventarisatie van het aanbod zou aan het doel van deze nota voorbijgaan. Bovendien zou deze dan te omvangrijk zijn geworden.

1.3 Jeugd in cijfers

Op 1 januari 2004 woonden in Vlaardingen 18.819 jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar. Zij vormen hiermee 25 procent van de totale Vlaardingse bevolking. Ten opzichte van 10 jaar geleden is het aantal jongeren niet noemenswaardig veranderd. Afgaande op de Primos bevolkingsprognose² voor de leeftijdscategorie 0 tot 19 zal er in de toekomst sprake zijn van een lichte afname.

Het percentage allochtone jongeren is de laatste acht jaar gestegen met 7 % (van 25 % in 1996 naar 32 % in 2004). Voor een verdeling van de jeugd over de wijken wordt u verwezen naar bijlage 1.

Met het merendeel van de jeugd gaat het goed. De meesten groeien relatief probleemloos op. Voor een ander deel verloopt de ontwikkeling echter niet probleemloos. Er wordt van uitgegaan dat het gemiddeld gaat om een percentage tussen de 15 en 20% van de totale groep jeugdigen³. De oorzaken hiervan kunnen gelegen zijn in de persoon van het kind zelf (karakterstructuur, gezondheid, handicap, leerstoornis enz.), maar ook in knelpunten in de drie belangrijkste milieus waarin kinderen in opgroeien: die van het gezin, de school en de vrije tijd.

1.4 Totstandkoming van de nota

In de voorbereidingen van de hier voor u liggende nota is vooral gebruik gemaakt van de kennis en gegevens die binnen de verschillende gemeentelijke sectoren aanwezig zijn. Het Vlaardingse jeugdbeleid kent echter een geschiedenis, waarin op een aantal momenten in het (recente) verleden de belangrijkste uitvoerende instanties zijn geraadpleegd. De informatie die hieruit naar voren kwam, is uiteraard verwerkt. Vanuit de gedachte dat de situatie ten opzichte van een aantal jaar geleden niet al te zeer is gewijzigd, is de huidige nota in concept voorgelegd aan een vertegenwoordiging uit het veld⁴.

Om diezelfde reden is ook de jeugd niet opnieuw geraadpleegd, maar is met name geput uit het onderzoek *Vlaardingen saai ?*⁵. In dit rapport staan de resultaten beschreven van een onderzoek dat de Stichting Alexander in 2000 in opdracht van de Gemeente heeft uitgevoerd onder jongeren en volwassenen. Met behulp van panelgesprekken werd inzicht verkregen in de leef- en belevingswereld van jongeren in Vlaardingen. De belangrijkste bevindingen uit het rapport zijn in 2002 door de jeugd bevestigd in een discussiebijeenkomst in museum paviljoen De Joon.

Overigens bleek gedurende het totstandkomingsproces dat er weinig "harde objectieve" gegevens over de Vlaardingse jeugd aanwezig zijn, op eenduidige manier geregistreerd worden en/of toegankelijk zijn. De beschrijving van de staat van de jeugd is daarom regelmatig gebaseerd op landelijke gegevens en op de mening van de lokale ervaringsdeskundigen (expert opinions). Hoewel het op dit moment voldoende basis biedt om een analyse te kunnen maken is deze situatie uiteraard niet ideaal. Met het oog op de toekomst is het daarom van belang om daar meer aandacht aan te besteden. Onder andere om de effecten van het jeugdbeleid te kunnen meten.

---

² Uit: *Nulmeting Woonzorgwoningen 2002, Quintis 2003*. In 2015 heeft Vlaardingen 15.397 jongeren in de leeftijd van 0-19. Vergeleken met 2002 is dat een daling van 2,5%.

³ Deze aanname geldt overigens voor totale groep 0-23 jarigen.

⁴ Suggesties uit deze "Expertmeeting", die plaatsvond op 3 maart 2004, zijn verwerkt in deze nota.

⁵ *Vlaardingen saai...? Jongeren en volwassenen over jong zijn in Vlaardingen*, Stichting Alexander, februari 2001

1.5 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden aan de hand van de doelstellingen, uitgangspunten en de positionering van de gemeente binnen het jeugdbeleid de kaders voor de voorliggende nota beschreven. De hoofdstukken drie tot en met zes staan vervolgens in het teken van de analyse van de verschillende leeftijdscategorieën. Dit alles komt samen in de Vlaardingse Jeugdagenda waarin de actiepunten⁶ voor de komende vier jaar staan beschreven. Dit hoofdstuk kan tevens als samenvatting beschouwd worden. Het vormt daarmee de kern van deze nota jeugdbeleid. Voor een lezer met weinig tijd biedt hoofdstuk 7 (De Jeugdagenda) goed inzicht in de hoofdlijnen van het Vlaardingse jeugdbeleid.

---

⁶ De in dit laatste hoofdstuk genoemde actiepunten, zullen ná vaststelling van de jeugdnota uitgewerkt worden in een projectenoverzicht.

2. Kaders voor het jeugdbeleid

2.1 Doelstelling

'Integraal jeugdbeleid is erop gericht om jongeren een plaats in hun leefomgeving te geven en de maatschappelijke ontplooiing van jongeren te bevorderen', aldus het collegeprogramma 2002-2006. Op basis hiervan en rekening houdend met de drie speerpunten van de welzijnsvisie ("Alle Vlaardingers doen mee", "Meer Vlaardingers aan het werk" en "Meer Vlaardingers beter opgeleid") kan de algemene doelstelling van het jeugdbeleid als volgt worden omschreven:

De jeugd in staat stellen zichzelf optimaal te ontplooien, zodat zij opgroeit tot maatschappelijke zelfredzaamheid en actieve en positieve deelname aan het maatschappelijk leven.

Binnen het jeugdbeleid is de volgende gelaagdheid te onderkennen:

1. *Algemeen preventief jeugdbeleid:* gericht op de bevordering van een optimale lichamelijke, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en participatie van alle kinderen.
2. *Risicogericht preventief jeugdbeleid:* gericht op het signaleren en voorkomen van ontwikkelingsachterstanden bij individuele of groepen kinderen.
3. *Curatief en correctief jeugdbeleid:* gericht op signaleren en oplossen van problemen of probleemgedrag van individuele kinderen.

2.2 Uitgangspunten

Aan de formulering van het jeugdbeleid en de daarin gemaakte keuzes liggen de volgende uitgangspunten ten grondslag. Deze zullen ook worden gehanteerd bij de verwezenlijking van de doelstelling:

1. Jeugdbeleid richt zich op jeugdigen in de leeftijd van 0 tot 23

Kinderen zijn als ze de achttienjarige leeftijd bereikt hebben 'formeel' volwassen. Vanaf dat moment wordt verwacht dat zij in staat zijn zelfstandig aan het maatschappelijk leven deel te nemen. Hoewel de overheidsbemoediging vanaf 18 jaar afneemt, heeft de Gemeente in het kader van de Wet Werk en Bijstand de wettelijke verplichting jongeren tot 23 jaar een sluitende aanpak aan te bieden. Ook behouden gemeenten binnen de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie de verantwoordelijkheid voor de jeugd tot 23. Deze wettelijke verplichtingen, gecombineerd met de ervaring dat niet alle jongeren even vanzelfsprekend of gemakkelijk de stap naar volwassenheid zetten, zijn redenen om het jeugdbeleid te richten op 0 tot 23-jarigen.

2. Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen.

De primaire verantwoordelijkheid van ouders verandert niet doordat hun kinderen een steeds groter deel van de dag onder de hoede zijn van anderen. Instellingen als bijvoorbeeld de kinderopvang, scholen en het buurtwerk dragen hierin uiteraard ook een verantwoordelijkheid. Voorkomen moet worden dat zij de verantwoordelijkheid van ouders overnemen of dat opvoeders niet meer aangesproken kunnen worden op de prestaties en het gedrag van hun kinderen. De inspanningen van gemeente en instellingen zijn daarom aanvullend op- en/of ondersteunend aan de taak van opvoeders. Hoewel alle betrokkenen het met deze stellingname eens zullen zijn, is tegelijkertijd enige nuancering op zijn plaats. De praktijk leert immers dat niet alle ouders in staat of bereid zijn deze verantwoordelijkheid in voldoende mate te nemen.

Recent onderzoek wees bijvoorbeeld uit dat veel kinderen onder de 12 jaar opgroeien in een gezin waar één van de ouders verslaafd is of aan een psychiatrische aandoening lijdt. Ook de volgende factoren spelen een rol:

- laag opleidingsniveau;
- toenemende complexiteit van de samenleving;
- terreinverlies van het "traditionele" gezin ten gunste van bijvoorbeeld éénoudergezinnen of gezinnen waarin beide ouders werken;
- culturele verschillen.

3. Jeugdbeleid is samenhangend beleid

Dit houdt het volgende in:

- a) samenhang in beleid per leeftijdscategorie
Verschillende sectoren en instellingen richten zich op hetzelfde kind. Ten behoeve van de effectiviteit van deze inspanningen is het bevorderen van samenhang in beleid essentieel.
- b) samenhang tussen en aansluiting op het beleid voor opeenvolgende leeftijdscategorieën
Ook een sluitende aanpak in tijd is van groot belang. Onderzoek heeft uitgewezen dat de kans groot is dat het effect van een gerichte aanpak wegeeft als er daarna geen goed vervolg aan gegeven wordt.
- c) samenwerking tussen verschillende organisaties en instellingen
Samenwerking is essentieel voor een effectief jeugdbeleid. Dit geldt zowel voor de verschillende onderdelen binnen de gemeentelijke organisatie als voor de organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van het jeugdbeleid.

4. Nota jeugdbeleid richt zich op het specifieke jeugdbeleid

Het jeugdbeleid krijgt voor een groot deel vorm in het algemene, sectorale onderwijs-, sport-, zorg- en arbeidsmarktbeleid. Deze nota beperkt zich tot het specifieke jeugdbeleid dat gericht is op:

- a) het bevorderen van samenhang in beleid;
- b) het aanvullen van het sectorale beleid, daar waar dit nog onvoldoende is toegesneden op jeugdproblematiek;
- c) het doen van suggesties voor aanpassingen in het categoriaal beleid.

5. Vlaardings jeugdbeleid houdt rekening met relevante landelijke, regionale en provinciale uitgangspunten en ontwikkelingen

In de leeftijdsgebonden hoofdstukken wordt hier indien relevant aandacht aan besteed. Daarnaast is er een aantal ontwikkelingen dat van invloed is op het totale jeugdbeleid en waar in deze nota rekening mee is gehouden. De belangrijkste hiervan zijn het Bestuurs Akkoord Nieuwe Stijl (BANS), de Wet op de jeugdzorg en de Operatie Jong. Voor een korte beschrijving van de gevolgen van deze drie ontwikkelingen wordt u verwezen naar bijlage 2.

6. (De uitvoering van het) Jeugdbeleid sluit aan op het gebiedsgericht werken

Dit uitgangspunt is als volgt geoperationaliseerd. In de eerste plaats zullen gebiedsgebonden problemen vanuit de algemene beleidskaders gebiedsgericht worden opgelost. Bij gebiedsoverstijgende knelpunten zal iedere keer bepaald worden welke schaal het meest effectief is voor de oplossing. Dit kan op het niveau van het gebied, de stad of zelfs de regio zijn. Tot slot zal zo veel mogelijk aangesloten worden bij bestaande overlegstructuren.

2.3 Rol en verantwoordelijkheden van de gemeente

Op het brede terrein van het jeugdbeleid is een veelheid aan instellingen, verspreid over diverse sectoren, betrokken. Ook verantwoordelijkheden zijn verdeeld over of worden gedeeld met verschillende bestuurslagen. Er kan onderscheid gemaakt worden in:

a. Gemeentelijk niveau

De gemeentelijke verantwoordelijkheden liggen met name op het terrein van het algemeen preventief en het risicogericht preventief jeugdbeleid. Het vinden van aansluiting met het curatief jeugdbeleid behoort hier ook toe. Om invulling te geven aan deze verantwoordelijkheden stelt de gemeente beleid vast en voert dit op onderdelen zélf uit, zij stelt middelen ter beschikking én draagt zorg voor de onderlinge samenhang en coördinatie. Binnen het college zijn de verantwoordelijkheden voor de verschillende onderdelen van het jeugdbeleid verdeeld over diverse portefeuilles. Eén wethouder is als coördinerend wethouder verantwoordelijk voor het Vlaardings samenhangend jeugdbeleid.

b. Subregionaal niveau (Nieuwe Waterweg Noord)

Naast de beleidsterreinen waarop de gemeente zelfstandig opereert, vindt er op subregionaal niveau in de eerste plaats samenwerking plaats op het terrein van de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid binnen het voortgezet onderwijs. De coördinatie hiervan wordt verzorgd door de Stichting GOA van de dienst Educatie van de Gemeente Schiedam. Een groot aantal uitvoeringstaken wordt uitgevoerd door het subregionaal Steunpunt Onderwijs. Ook het leerplicht- en het RMC-beleid zijn in toenemende mate onderwerp van verdergaande bovenlokale afstemming.

GGD en de Stichting Thuiszorg zijn instellingen die de Nieuwe Waterweg Noord als werkgebied hebben. Hoewel elke gemeente een zelfstandige opdracht verleent, wordt afstemming in beleid nadrukkelijk nagestreefd.

c. stadsregionaal cq. arrondissementaal niveau

Tot slot hebben de Stadsregio en de justitiële keten elk een eigen verantwoordelijkheid. De stadsregio subsidieert de regionale jeugdzorg en speelt daarmee op het terrein van de curatie een belangrijke rol ten behoeve de jeugd met problemen of probleemjeugd. Een goede aansluiting tussen het gemeentelijk en het regionale beleid cq. aanbod is daarbij van groot belang, waarbij de voortdurende wachtlijstproblematiek een groot punt van zorg blijft. Door een goede én vroegtijdige samenwerking tussen jeugdzorg en gemeentelijke instellingen kunnen bovendien problemen eerder en gemakkelijker worden opgelost. Op bestuurlijk niveau kan de gemeente via haar stem in de regioraad invloed uitoefenen.

De strikt repressieve aanpak van orde- en veiligheidsproblemen in relatie tot jeugd is een exclusieve taak voor politie, Openbaar Ministerie en Rechtbank. De gemeente heeft met name een taak op het gebied van de primaire preventie (gericht op alle jongeren) en de secundaire preventie (gericht op risicjongeren). Ook hier is een goede aansluiting tussen het lokale jeugdbeleid en de justitieketen van groot belang.

Het bovenstaande illustreert dat de Gemeente voor de feitelijke uitvoering van het jeugdbeleid afhankelijk is van de medewerking van andere actoren. Deze actoren onderscheiden zich in bestuurlijke partners (autonoom met eigen bevoegdheden) en gesubsidieerde instellingen maar ook de jeugd en haar opvoeder zijn belangrijke (gespreks)partners. Om invulling te kunnen geven aan haar verantwoordelijkheid om een samenhangend jeugdbeleid te realiseren vormt de gemeente samen met deze actoren een beleidsnetwerk dat zij als regisseur moet sturen op basis van een collectief gedragen beleid.

3. 0-6 jarigen

3.1 Verkenning van de jeugd

Inleiding

In de ontwikkelingsfase van 0 tot 6 jaar wordt een basis gelegd die in zeer sterke mate de toekomstmogelijkheden van een kind bepaalt. Kinderen leren in deze leeftijd onder andere lopen en praten, ze gaan spelen, het karakter wordt zichtbaar, maken hun eerste vriendjes, ontwikkelen interesses, voorkeuren. Met andere woorden: kinderen maken in deze leeftijd een enorme ontwikkeling door op fysiek, sociaal-emotioneel en cognitief niveau.

Naast (erfelijke) aanleg worden de kansen van een kind bepaald door de omgeving waarin het kind opgroeit. Deze (fysieke en sociale) omgeving beperkt zich in eerste instantie vooral tot het gezin en de buurt. Tegelijkertijd kan geconstateerd worden dat ook andere partijen een grotere rol in de leefwereld van het kind. Deze wordt alleen maar groter naarmate een kind ouder wordt. In deze leeftijdscategorie gaat het met name om het kinderdagverblijf of de peuterspeelzaal en later de basisschool en voorzieningen voor buitenschoolse opvang.

Demografische gegevens

Jaar			1996			2000			2004	
Aantal		Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.
Absoluut		3742	1455	5197	3348	1558	4906	3140	1714	4854
Procentueel		72	28	100	68	32	100	65	35	100

Tabel 1: 0-6 jarigen in Vlaardingen

Het aantal 0 tot 6 jarigen is de laatste 10 jaar met 10% afgenomen. Omdat de aantal autochtone kinderen in absolute zin is gedaald, maar het aantal autochtonen is toegenomen, neemt het aandeel van de laatstgenoemde groep toe met zo'n 7%.

De staat van de jeugd

Exacte gegevens over de lichamelijke gezondheidstoestand van kinderen ontbreken. Er zijn echter geen tekenen die tot grote zorg stemmen. Dit is mede het gevolg van het feit dat het signaleren van risico's én het inspelen op fysieke klachten relatief eenvoudig is. Wél is er een algemene tendens waarneembaar dat de levensstijl van volwassenen steeds ongezonder is en minder op bewegen gericht. Uiteraard heeft dit ook invloed op het gedrag van kinderen, waardoor inactieve vrijetijdsbesteding (zoals televisiekijken en computerspelletjes) terrein wint ten opzichte van buiten spelen. Dit beïnvloedt de motorische ontwikkeling en de (toekomstige) affiniteit met sport negatief.

De knelpunten in de ontwikkeling van kinderen in deze leeftijdscategorie zijn vooral van sociaal-emotionele en cognitieve aard. Dit uit zich bijvoorbeeld door een achterblijvende spraak- en taalontwikkeling, het onvoldoende of niet beheersen van de Nederlandse taal en gedragsproblemen. Signalen afkomstig vanuit bijvoorbeeld het consultatiebureau en het onderwijs wijzen er op dat bij ongeveer eenderde van de kinderen sprake is van een (dreigende) ontwikkelingsachterstand. Zo zijn 1246 van de 3154 kinderen die in het eerste kwartaal van 2003 het consultatiebureau bezochten, aangemerkt als risicokinderen⁷. Het betreft met name kinderen van ouders met een lage sociaal-economische status, onder wie veel allochtonen.

Naast in het kind gelegen factoren is de achterstand vaak het gevolg van het feit dat kinderen opgroeien in een gezinssituatie die te weinig mogelijkheden of stimulansen biedt. Hoewel kinderen, zeker naarmate ze ouder worden, een steeds groter deel van de dag onder de hoede zijn van anderen, is de rol van ouders doorslaggevend. Ervaringsgegevens wijzen uit dat ouders die (onderwijs-) ondersteunend gedrag vertonen of hun kinderen anderszins stimuleren een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun kind. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om zaken als het bieden van een omgeving waarin lezen een normale bezigheid is of waar met kinderen gespeeld

⁷ De redenen hiervoor zijn zeer divers, variërend van de aanwezigheid van een handicap tot het niet beheersen van de Nederlandse taal.

wordt. Ook zullen inspanningen die instellingen leveren om kinderen te helpen bij een bepaalde problematiek weinig effect hebben als ouders zich passief opstellen. Steeds meer ouders blijken onvoldoende in staat of in de gelegenheid hun kinderen te ondersteunen in hun ontwikkeling. De praktijk wijst uit dat de druk met name toeneemt op opvoeders met een laag opleidingsniveau en/of een niet-Nederlandse achtergrond.

Omdat (bijna) alle kinderen onder de 4 jaar het consultatiebureau bezoeken voor een periodiek onderzoek, wordt daar meestal voor het eerst buiten het gezin bovengenoemde problematiek gesignaleerd. Ook het peuterspeelzaalwerk en het onderwijs nemen de achterstanden in sociaal-emotionele én cognitieve ontwikkeling waar. De startconditie bij binnenkomst op de basisschool (maar ook op 6-jarige leeftijd bij de overgang naar het lees-en schrijfonderwijs), wordt bij een deel van de leerlingen als onvoldoende beschouwd: kinderen spreken bijvoorbeeld gebrekkig, onvoldoende of geen Nederlands en kunnen zich moeilijk concentreren. Het aantal leerlingen, aan wie in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid een gewicht⁸ wordt toegekend, geeft een indicatie van de omvang van de problematiek. Op 1 oktober 2003 betrof het 1680 kinderen in deze leeftijdscategorie.

3.2 Verkenning van het aanbod

Om de ontwikkeling van kinderen in alle opzichten zo optimaal mogelijk te laten verlopen, is er een breed aanbod aan voorzieningen. Alle kinderen (en/of hun ouders) kunnen hiervan in principe gebruik maken.

Jeugdgezondheidszorg

98 tot 99% bezoekt in het kader van de Jeugdgezondheidszorg het consultatiebureau voor een periodiek onderzoek. Naast het vaccinatieprogramma, wordt de lichamelijke, de cognitieve en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen gecontroleerd. Indien nodig wordt direct extra zorg gegeven of worden ouders doorverwezen. Vanaf het vierde jaar neemt de schoolarts van de GGD deze taak over. Hoewel exacte cijfers ontbreken, maken ouders van kinderen die het meeste risico lopen minder vanzelfsprekend gebruik van deze voorzieningen. Dit geldt zeker vanaf het moment dat het (intensieve) vaccinatieprogramma is afgelopen. Op dat moment, rond het tweede levensjaar, neemt het bereik onder deze groepen af. Omdat vanaf die leeftijd eventuele doorstroming of verwijzing naar peuterspeelzaal en andere voorzieningen kan plaatsvinden, besteedt de Stichting Thuiszorg extra aandacht aan deze groepen. Dit gebeurt in het kader van de voortzetting van de Tijdelijke Regeling Vroegsignalering. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk of de inspanningen op dit gebied ook daadwerkelijk leiden tot de gewenste resultaten.

Naast het veelal preventieve aanbod dat onder de directe invloedssfeer van de gemeente valt, zijn op regionaal niveau verschillende instellingen actief op het terrein van de curatieve jeugdhulpverlening. Het in maart 2002 opgerichte Bureau Jeugdzorg vervult een belangrijke schakel in de aansluiting op het lokale jeugdbeleid. Het draagt zorg voor de vaststelling van de hulpvraag en leidt toe naar een passend aanbod. De gezinsvoogdij, de jeugdreclassering, het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapten zijn in het Bureau geïntegreerd. Voor een kleine groep jeugdigen (ca. 7% geven landelijke cijfers aan) is intensieve hulpverlening nodig. Deze zorg wordt geïndiceerd door Bureau Jeugdzorg.

Opvoedingsondersteuning

Om te voorzien in een toenemende behoefte aan ondersteuning in de opvoedingstaak is er een breed scala aan diensten en activiteiten. Ouders kunnen bijvoorbeeld gebruik maken van het maatschappelijk werk, van het pedagogisch spreekuur van Bureau Jeugdzorg en Stichting Thuiszorg, van het schoolmaatschappelijk werk en van cursussen van de GGD, maar ook opvoedingsondersteuningsactiviteiten in het kader van het Gemeentelijk Onderwijsachterstanden Plan behoren hiertoe. Voor een deel is dit aanbod bestemd voor ouders die hun opvoedingsvaardigheden willen vergroten, zonder dat er sprake is van dringende tekorten op dit terrein. Het gaat ook om ondersteuning aan ouders bij wie wel sprake is van problematiek. Tot slot is er ook een aanbod aan opvoedingsondersteuning dat niet behoort tot het gemeentelijke domein. Er is dan sprake van

---

⁸ Het "gewicht" wordt vastgesteld aan de hand van de achtergrond van de ouders, waarbij etniciteit en opleidingsniveau de bepalende factoren zijn. Autochtone kinderen krijgen in dit kader het gewicht 1,25 en allochtone kinderen 1,9. De daadwerkelijke onderwijsachterstand wordt op individueel niveau niet getoetst. Hoewel deze cijfers dus slechts een interpretatie van de werkelijkheid geven, bieden zij een goede indicatie.

ernstigere opvoedingsproblematiek waar ouders, al dan niet gedwongen door een gerechtelijke maatregel, aan moeten werken.

In het kader van het preventiebeleid allochtone jongeren is in 2002 een eerste korte inventarisatie gemaakt van (de knelpunten in) het aanbod opvoedingsondersteuning in Vlaardingen. Hieruit blijkt onder andere dat het aanbod versnipperd is over een divers en groot aantal aanbieders en dat dezelfde cursussen door meerdere partijen worden aangeboden. De indruk bestaat dat risicogroepen moeilijk bereikbaar zijn en onevenredig weinig gebruik maken van het aanbod. Het beeld is echter te diffuus om op dit moment hierover een definitief en eenduidig oordeel uit te spreken.

Peuterspeelzalen

Vlaardingen heeft 10 "reguliere" peuterspeelzalen. Daar wordt kinderen van 2 en 3 jaar, gedurende maximaal twee dagdelen, de mogelijkheid geboden om elkaar te ontmoeten en met elkaar te spelen. Op speelse wijze worden zij daardoor gestimuleerd in hun motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. Gemiddeld kan in Vlaardingen 54% van de totale doelgroep een peuterspeelzaal bezoeken.

Daarnaast heeft Vlaardingen 5 peuterplusspeelzalen. Hier zijn peuters na doorverwijzing vier dagdelen per week welkom. In een peuterplusspeelzaal ligt de nadruk op taalontwikkeling binnen de totale ontwikkeling van het kind. Van ouders wordt een grotere betrokkenheid en actieve deelname aan programma's verwacht.

Ondanks het feit dat ook de peuterspeelzalen worden geconfronteerd met een toename van het aantal achterstandskinderen, bestaat het vermoeden dat juist deze groep naar verhouding weinig gebruik maakt van het aanbod. Cijfers die deze stelling onderbouwen ontbreken echter, omdat de Stichting Kinderopvang dit niet registreert. Feit is wel dat de capaciteit van de peuterspeelzalen in achterstandswijken ver achterblijft bij die in gebieden, waar naar verhouding weinig risicokinderen opgroeien.

Daar waar voorheen de peuterspeelzaal met name een leuke speelvoorziening voor kinderen was, wordt deze landelijk steeds vaker beschouwd als een noodzakelijke schakel in het voorkomen van (onderwijs-)achterstanden. Ook in Vlaardingen krijgt zij in de praktijk steeds meer deze rol toebedeeld. Het Rijk is daarom van mening dat de peuterspeelzalen toegerust moeten zijn om deze nieuwe rol te vervullen. Hierbij is het in eerste instantie van belang de nieuwe rol en de positie binnen het jeugdbeleid duidelijk te bepalen. In maart 2002 heeft het ministerie van VWS in een beleidsbrief modellen gepresenteerd, waarbinnen de werksoort zich verder kan ontwikkelen. Dit is voor de gemeente aanleiding geweest zich te beraden over de doelstellingen en de positionering van het peuterspeelzaalwerk. Dit zal in 2004 tot formele besluitvorming leiden.

Gemeentelijk OnderwijsAchterstandenbeleid

In het kader van het GOA-beleid wordt een groot aantal activiteiten uitgevoerd, die gericht zijn op het verbeteren van de startcondities bij binnenkomst op de basisschool. De doelgroep bestaat uit:

- Kinderen in de voorschoolse periode met een niet-Nederlandse culturele achtergrond en kinderen met een Nederlandse culturele achtergrond bij wie een achterstand is vastgesteld;
- Leerlingen in het primair onderwijs voor wie een gewicht is vastgesteld en die een school bezoeken waarin het aandeel "gewichtleerlingen" 50% of meer bedraagt⁹.

De activiteiten in dit kader worden met name uitgevoerd door de Stichting Onderwijsvoorrangsbeleid Vlaardingen en richten zich met name op de taalontwikkeling van kinderen en het bieden van handvatten aan ouders om hun kind voldoende te kunnen ondersteunen in de ontwikkeling. Op basis van de geformuleerde doelstelling (deelname aan VVE-activiteiten door 50% van de doelgroepkinderen in 2006) kan gesteld worden dat het beleid succesvol is. In de praktijk blijkt echter dat niet alle doelgroepkinderen evenredig profiteren van het aanbod. Dit geldt bijvoorbeeld voor autochtone achterstandskinderen (leerlingen met gewicht 1,25). Landelijk is recent geconstateerd dat allochtone doelgroepkinderen op dit moment meer profijt hebben van het Onderwijsachterstandenbeleid dan autochtone achterstandskinderen. Enerzijds is dit het gevolg van het feit dat de inhoud van de voorschoolse programma's met name is afgestemd op kinderen met een niet-Nederlandse achtergrond. Dit werd in de Vlaardingse situatie versterkt doordat trajecten zoals Moeders Informeren Moeders (MIM) of Instapje gefinancierd werden uit oudkomersgelden, die uitsluitend ten goede komen aan allochtonen. Hierdoor stonden deze trajecten niet open voor

---

⁹ Uit: Met Vlag en Wimpel, Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenplan 2002-2004.

autochtone kinderen. Sinds kort worden deze trajecten gefinancierd uit GOA-middelen, waardoor alle kinderen kunnen deelnemen. Anderzijds ontvangt een basisschool naast de gelden die zij voor elke gewichtenleerling krijgt extra middelen voor GOA-activiteiten, op het moment dat zij meer dan 50% gewichtenleerlingen heeft. Een deel van de doelgroep, met name 1,25 kinderen valt hierdoor buiten de boot, omdat zij vaak niet op zo'n school zitten. Daarnaast valt het op dat het bereik van GOA activiteiten onder Marokkanen in de Westwijk achterblijft bij de deelname van Marokkanen in het algemeen. Omdat dit ook specifiek is opgemerkt in het reeds eerder genoemde onderzoek naar het Vlaardingse opvoedingsondersteuningsaanbod verdient het aanbeveling aan deze groep extra aandacht te besteden.

Samenhang en samenwerking

In 2003 is door de Gemeente Vlaardingen een enquête gehouden over samenwerking en gegevensoverdracht onder 40 verschillende organisaties actief op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, onderwijs, opvoedingsondersteuning, kinderopvang en peuterspeelzalenwerk. Uit de (bespreking van de) resultaten komt het volgende beeld naar voren:

- a) *de wijze van registreren én de aard van de registratiegegevens verschilt.*
Dit is niet bevorderlijk voor de overdraagbaarheid, noch voor de vergelijkbaarheid van de beschikbare gegevens;
- b) *dossieroverdracht vindt plaats, maar onvoldoende gestructureerd.*
Het merendeel van de respondenten heeft aangegeven de beschikbare gegevens over te dragen aan andere instellingen of dat in elk geval te willen. De kwaliteit van de overdracht en de aard van de informatie verschilt. Opvallend is bovendien dat er, met uitzondering van Peuterplus, géén dossiers worden overgedragen van de voorschoolse voorzieningen naar de basisschool. Hierdoor gaat belangrijke informatie verloren. Onduidelijkheid over de mogelijkheden die de Wet Bescherming Persoonsgegevens biedt, ligt hier veelal ten grondslag aan;
- c) *aan de behoefte aan onderling overleg en/of afstemming wordt op zeer diverse manieren invulling gegeven.*
Er bestaan vele en verschillende overlegvormen op wijkniveau. De indruk bestaat dat er in sommige gevallen sprake is van overlap en dat coördinatie ontbreekt. Ook is niet altijd voor alle betrokkenen de status noch het doel van het overleg duidelijk. Het is daarom zaak om de praktijk in balans te brengen met de geconstateerde behoefte aan en de noodzaak tot gestructureerd overleg.

3.3 Conclusies

Algemeen wordt erkend dat de leeftijdsfase van 0 tot 6 jaar een cruciale is. In deze periode kunnen achterstanden in de ontwikkeling ontstaan die later niet of slechts met heel veel inspanningen kunnen worden ingelopen. Onder het motto "voorkomen is beter dan genezen" zal daarom met voorrang geïnvesteerd moeten worden in de preventie van ontwikkelingsachterstanden in de voor- en vroegschoolse periode (= 0-6 jarigen). De volgende punten verdienen hierbij extra aandacht:

1. Gering bereik van het aanbod onder risicogroepen

Over de gehele linie blijkt dat juist die groepen die het meeste profijt kunnen hebben van het bestaande aanbod, hier relatief weinig gebruik van (kunnen) maken. Meestal betreft het mensen met een laag economische status, onder wie veel allochtonen. Omdat met name deze kinderen een verhoogd risico op achterstand lopen, zal het verbeteren van het bereik een permanent en algemeen punt van aandacht moeten zijn en blijven.

Daarnaast is op specifieke beleidsterreinen een aantal concrete knelpunten gesignaleerd:

- Het aanbod aan activiteiten in het kader van het GOA-beleid is vooral gericht op allochtone kinderen, waardoor de achterstand van autochtone kinderen toe kan nemen. Het verdient aanbeveling om gerichte aandacht te schenken aan de 1,25 leerlingen.
- Marokkanen in de Westwijk zijn zeer moeilijk te bereiken. Dit blijkt onder andere uit het geringe gebruik van het aanbod op het gebied van opvoedingsondersteuning¹⁰.
- Antilliaanse kinderen in zijn algemeenheid maken ook relatief weinig gebruik van het specifieke aanbod. Hun ouders blijken zeer moeilijk te betrekken. Juist om dat deze kinderen een relatief grote gedragsproblematiek en achterstand kennen, verdienen zij extra aandacht.

---

¹⁰ Inventarisatie aanbod en bereik opvoedingsondersteuning, Bureau ES&E, 2002

2. Onduidelijke positionering van het peuterspeelzaalwerk

Van de peuterspeelzalen wordt verwacht dat zij een substantiële en toenemende bijdrage zullen (blijven) leveren aan het lokaal jeugdbeleid. Hun gewijzigde positie zal op korte termijn in een separate nota vastgesteld worden. De keuzes die daarin gemaakt worden, zijn van invloed op de (kwaliteits-) eisen, die aan deze werksort gesteld zullen worden. Indien de peuterspeelzaal beschouwd wordt als een basisvoorziening, dienen uitspraken gedaan te worden over het gewenste toekomstige bereik, over de rol die haar wordt toebedeeld in het kader van het jeugdbeleid en op welke wijze dit wordt gefaciliteerd. Ook de versterking van de relatie met de peuterplusprojecten en Peuter-extra (drie dagdelen), die in het kader van het GOA beleid worden geëntameerd, dient onderwerp van discussie te zijn.

3. Ontbreken van gerichte samenwerking tussen instellingen en het ontbreken van dossieroverdracht

Bijna alle kinderen/ouders maken gebruik van in eerste instantie het aanbod van de huisarts, de verloskundigenpraktijk, het consultatiebureau en in een later stadium de peuterspeelzaal, de schoolarts, maar in elk geval de basisschool. Van de 0 tot 2 jarigen bezoekt ongeveer 20% het kinderdagverblijf. Er is dus voldoende gelegenheid om in een vroegtijdig stadium risico's op het spoor te komen. Met gebruikmaking van het netwerk is het mogelijk tijdig te signaleren én te interveniëren. Hierdoor kan worden voorkomen dat problemen ontstaan die op latere leeftijd alleen maar groter worden. Ondanks het feit dat de meeste betrokkenen het belang van dossieroverdracht en gestructureerd overleg onderschrijven, blijkt de praktijk weerbarstiger. Deels hangt dit samen met de onduidelijkheden die er bestaan over de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Anderzijds is tot op heden niemand eindverantwoordelijk gesteld voor de toeleiding naar en de coördinatie van zorg op lokaal niveau. Het groot aantal spelers op het veld is hierbij een complicerende factor.

Omdat er op dit punt veel winst te behalen is, zullen alle inspanningen erop gericht moeten zijn om een "sluitende aanpak" tot stand te brengen. De dossieroverdracht naar het basisonderwijs vormt hierin een belangrijk punt van aandacht. Mede in aansluiting op de door het ministerie van VWS geformuleerde gemeentelijke taken binnen de Wet op de Jeugdzorg¹¹, rekent de Gemeente het tot haar verantwoordelijkheid om hierin het voortouw te nemen.

---

¹¹ Zie bijlage 3

4. 6-12 jarigen

4.1 Verkenning van de jeugd

Inleiding

Ook tussen 6 en 12 jaar maken kinderen een hele ontwikkeling door. Het gezin blijft nog steeds het belangrijkste referentiekader, maar kinderen brengen ook steeds vaker én zelfstandiger hun tijd buiten door. In de eerste plaats op school, waar zij een behoorlijk deel van de dag zijn. Daarnaast gaan steeds meer kinderen naar de buitenschoolse opvang (of andere vormen van opvang), omdat hun ouders zorg en werk combineren.

Ook wordt er meer zonder direct toezicht van ouders gespeeld. De invloed van vriendjes en klasgenoten wordt daarmee groter. Kinderen maken een start met het ontwikkelen van een bepaalde levensstijl die belangrijk is voor de toekomst: ze gaan vriendschappen aan, pakken hobby's op, nemen deel aan spel, sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband en ontwikkelen zich op creatief gebied. Dit alles speelt zich doorgaans nog af in de eigen buurt.

In deze periode wordt de basis gelegd voor hun latere onderwijs- en arbeidscarrière. De ondersteuning van ouders bij het onderwijs van hun kinderen is van zeer groot belang voor de leerprestaties. Bovendien vindt aan het einde van deze leeftijdsfase een cruciaal moment plaats: de overgang van groep 8 van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs, oftewel van de beschermde omgeving van de basisschool naar een grote school, veel anoniemer en vaak niet in de eigen buurt. Dit is een spannende periode waarin kinderen (en scholen) te maken krijgen met Cito-toetsen en -zeker niet in de laatste plaats- de verwachtingen van ouders. Dit alles speelt zich af in een periode dat voor een aantal kinderen de puberteit zich aandient. De overgang naar het voortgezet onderwijs kan dan extra belastend zijn.

Bij sommige kinderen is al sprake van grensoverschrijdend gedrag: overlast, kleine strafrechtelijke vergrijpen en spijbelen. Als hier niet adequaat op gereageerd wordt, kan dit gedrag (versterkt) voortduren in de anoniemere, grootschaligere sfeer van het voortgezet onderwijs.

Demografische gegevens

Jaar	1996			2000			2004		
Aantal	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.
Absoluut	3291	1177	4468	3572	1412	4984	3419	1565	4984
Procentueel	74	26	100	72	28	100	69	31	100

Tabel 2: 6-12 jarigen

Op 1 januari 2004 woonden 516 kinderen meer in Vlaardingen dan in 1996. Deze stijging deed zich zowel voor onder autochtone als allochtone kinderen. Het aantal allochtone kinderen is het sterkst gestegen.

De staat van de jeugd

De jeugd houdt er een steeds ongezonere levensstijl op na, waarbij overgewicht zich tot een ernstige bedreiging van de gezondheid aan het ontwikkelen is.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat steeds meer kinderen motorische achterstanden hebben. Hieronder bevinden zich relatief veel kinderen die opgroeien onder ongunstige sociaal-economische omstandigheden. Uit de Vlaardingse praktijk is bijvoorbeeld bekend dat veel allochtone kinderen in tegenstelling tot Nederlandse kinderen nog niet kunnen zwemmen op het moment dat zij in groep 5 van de basisschool naar het zwembad gaan.

Daarnaast blijkt dat te veel leerlingen (allochtoon en autochtoon) met achterstand de school binnenkomen; het gaat dan om cognitieve (taal) én om sociaal-emotionele achterstand. De achtergrond van de onderwijsachterstandenproblematiek is onveranderd: het opgroeien in een omgeving die te weinig ondersteuning, mogelijkheden of stimulansen biedt. Ouders blijken onvoldoende in staat of in de gelegenheid hun kinderen te ondersteunen in hun schoolloopbaan. Uit onderzoek is gebleken dat door een grotere betrokkenheid bij het onderwijs van de ouders de leerprestaties van hun kinderen aanzienlijk verbeteren. Dit wordt des te belangrijker als men in beschouwing neemt dat het grootste knelpunt bij deze leeftijdscategorie (onderwijs)achterstand is en dat de belangrijke schakelmomenten in deze leeftijd overgangen in de onderwijssituatie betreffen. De ouderbetrokkenheid van met name allochtone ouders bij het onderwijs schiet in meer of mindere mate tekort.

Naar aanleiding van signalen uit het onderwijs over problematiek met Antilliaanse leerlingen heeft de gemeente Vlaardingen hier vorig jaar onderzoek naar laten verrichten. De drie basisscholen waar de meeste Antilliaanse kinderen naar school gaan, geven alle drie aan dat taalachterstand en didactische achterstand een groot tot zeer groot knelpunt is, maar dat de scholen over de middelen en de deskundigheid beschikken om hier iets aan te doen. Over werkhoudings- en gedragsproblematiek zijn de scholen niet zo eenduidig. Eén school geeft aan dat dit een groot knelpunt is. Volgens de scholen zal vergroting van de ouderbetrokkenheid een belangrijke factor zijn ter verbetering van de situatie.¹² Het lukt scholen tot nu toe niet goed om ouders te betrekken bij de aanpak van de problemen. Bovendien heeft een aantal Antilliaanse gezinnen te maken met diverse problemen, wat een effectieve aanpak nog eens bemoeilijkt. Ook de leerplichtambtenaren ervaren dit in het werk met Antilliaanse kinderen en hun ouders. Daarnaast heeft het onderwijsachterstandenbeleid tot nu toe minder aandacht gehad voor autochtone kinderen met achterstand. Het Sociaal Cultureel Planbureau constateerde in 2003 dat hun achterstand eerder is toegenomen dan afgenomen. Het omgekeerde geldt voor de instroom in hogere typen van voortgezet onderwijs.¹³

Sommige kinderen groeien op in problematische of risicovolle gezinssituaties: éénoudergezinnen, gezinnen met een zwak sociaal-economische positie, opgroeien tussen twee culturen, ouders met een verslavings- of psychiatrische problematiek. Deze omstandigheden kunnen het ouders moeilijk maken om hun opvoedingstaken optimaal uit te voeren. De problemen die kinderen daardoor ondervinden manifesteren zich vervolgens op school, op de vereniging of op straat. De signalen van onder andere het onderwijs, verenigingen en vrijwilligers bevestigen dat dit zich ook in Vlaardingen voordoet. Met name scholen ervaren dat hun primaire taak -het geven van onderwijs- onder druk komt te staan doordat de toenemende maatschappelijke problematiek de school binnenkomt.¹⁴ Dit doet zich sterker voor in achterstandswijken dan in welvarende wijken. Ook verenigingen geven aan hier problemen mee te hebben, mede omdat ze als vrijwilligersorganisaties niet toegerust zijn voor het omgaan met dit soort problemen.

Hierbij moet overigens niet alleen gedacht worden aan gedragsproblematiek, maar bijvoorbeeld ook aan een gebrek aan goede voeding, verzorging en een geringe betrokkenheid van ouders bij het gedrag van hun kinderen buitenshuis. Ouders zijn soms nauwelijks betrokken bij de vrijetijdsbesteding van hun kinderen, bijvoorbeeld door een actieve bijdrage te leveren aan de voetbalvereniging waar hun kind lid van is. Ouders weten niet wat hun kind buitenshuis uitvoert en corrigeren hen niet wanneer er sprake is van grensoverschrijdend gedrag.

Landelijke cijfers geven te zien dat de leeftijd waarop kinderen voor het eerst een strafbaar feit plegen omlaag is gegaan. Kinderen onder de 12 jaar komen meer dan vroeger al in aanraking met de politie. De politie geeft aan dat ook in Vlaardingen een (beperkt) aantal kinderen onder de 12 jaar overlast veroorzaakt of al strafbare feiten pleegt (winkeldiefstal, vernielingen). Het gaat vaak om gedrag met een baldadige inslag, maar correctie is nodig om afglijden te voorkomen. Daarvoor heeft het Ministerie van Justitie een speciale maatregel voor 12-minners bedacht: de STOP-maatregel, uit te voeren door de Halt-bureaus. In Vlaardingen hebben in 2003 22 kinderen een STOP-maatregel bij Bureau Halt gekregen. In 2001 ging het om 12 kinderen. Ook zijn in 2003 12 kinderen onder de 12 jaar en hun ouders aangemeld voor hulpverlening bij de voorpostmedewerkers van Bureau Jeugdzorg die op het politiebureau werken. Over trends in Vlaardingen als het om jeugdcriminaliteit van 12-minners gaat is nauwelijks iets te zeggen. Het aantal kinderen dat voor een STOP-maatregel is doorverwezen houdt namelijk direct verband met de aandacht die de politie voor dit onderwerp heeft. Hierover worden in regionaal verband afspraken gemaakt in het Arrondissementaal Platform Jeugdcriminaliteit.

---

¹² Antillianen in Vlaardingen, heden en toekomst? DSP-groep, 2003 (in opdracht van de gemeente Vlaardingen)

¹³ Autochtone achterstandsleerlingen, een vergeten groep, SCP, 2003

¹⁴ Inventarisatie in het kader van de ontwikkeling van de Wijschool Vlaardingen

4.2 Verkenning van het aanbod

Gezondheidszorg

Om de gezondheidsstaat van de Vlaardingse jeugd inzichtelijk te krijgen, voert de GGD in 2004 onderzoek uit. Overgewicht vormt hierbinnen een belangrijk thema. De resultaten van dit onderzoek zullen in 2005 beschikbaar komen en kunnen aanleiding zijn voor beleidsontwikkeling op dit gebied. Ter bevordering van de lichamelijke gezondheid wordt in de groepen 3 t/m 8 van het basisonderwijs twee keer per week bewegingsonderwijs gegeven. In de praktijk blijkt dat met name in de wijken Holy en Centrum niet altijd op alle scholen haalbaar te zijn vanwege een tekort aan beschikbare ruimte in de nabijheid van de school. Het tekort wordt dan evenredig over de scholen in de wijk verdeeld. Speciaal voor kinderen met een motorische achterstand (bijvoorbeeld ten gevolge van overgewicht) is er Club Extra; een programma dat tot doel heeft het opheffen of verkleinen van bewegingsachterstand zodat kinderen beter mee kunnen doen aan het reguliere bewegingsonderwijs op school en het toeleiden naar een reguliere sportvereniging.

Opvoedingsondersteuning

Ouders kunnen (in hun rol als opvoeder) terugvallen op een divers aanbod aan voorzieningen. In het vorige hoofdstuk is hier reeds stilgestaan bij het feit dat in het algemeen geconstateerd moet worden dat het aanbod aan (preventieve) opvoedingsondersteuning versnipperd is, dat er weinig afstemming is tussen de aanbieders van opvoedingsondersteuning en dat het vraaggericht werken en aansluiting op de curatie verbeterd moeten worden. Bovendien is niet duidelijk of het aanbod de groepen ouders bereikt die het echt nodig hebben. Wat wel bekend is dat allochtone ouders weinig gebruik maken van opvoedingsondersteuning (met uitzondering van de activiteiten die speciaal voor allochtone groepen ontwikkeld worden).

Voor ouders met kinderen in de leeftijdscategorie 6-12 jaar moet het accent in het aanbod opvoedingsondersteuning met name gelegd worden bij activiteiten die het onderwijsondersteunend gedrag bevorderen. Uit een inventarisatie over dit onderwerp door de Stichting Onderwijsvoorrangsbeleid Vlaardingen blijkt dat het onderwijs veel waarde hecht aan ouderbetrokkenheid, maar dat nog te weinig ouders kunnen kinderen voldoende ondersteunen bij het leerproces.¹⁵ In het kader van het GOA-beleid vindt al een aantal activiteiten plaats die ontwikkelingsstimulering en opvoedingsondersteuning combineren. Op basisschool het Prisma is in oktober 2003 de eerste ouderkamer in gebruik genomen en een assistente ouderbetrokkenheid aan het werk gegaan. Ook zijn de projecten Taal voor Ouders (oudkomersbeleid) en Taal voor opvoeders gestart. Deze projecten combineren respectievelijk taalles en ouderparticipatie in het onderwijs én taalles en opvoeding.

Bestrijding (onderwijs)achterstanden

Voor bestrijding van onderwijsachterstand zet de gemeente diverse GOA-activiteiten in in het kader van het GOA-plan "Met vlag en wimpel", onder andere huiswerkbegeleiding en allerlei programma's gericht op taalstimulering. De GOA-activiteiten richten zich op de verbetering van de leerprestaties en schoolloopbanen van kinderen en jongeren uit de doelgroepen, waar dat vanwege sociale, economische en culturele factoren moeilijker te realiseren is. Problemen van kinderen die in de schoolsituatie gesignaleerd worden, kunnen aanleiding zijn voor gerichte acties zoals het op gang brengen van hulpverlening, opvoedingsondersteuning aan ouders en natuurlijk de bestrijding van onderwijsachterstand. Elke school heeft voor de coördinatie van deze zorg één of meerdere interne begeleiders aangesteld. Daarnaast is op alle GOA-scholen voorzien in een aantal uren schoolmaatschappelijk werk. Er is echter geen sprake van structureel overleg en coördinatie tussen alle instanties (preventieve jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, school en maatschappelijk werk) die een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van een probleem van een kind.

Om de ontplooiingskansen van kinderen te vergroten, worden vanaf het schooljaar 2002-2003 op een aantal scholen naschoolse activiteiten aangeboden op het gebied van sport en cultuur. In de financiering van deze activiteiten is voorzien tot de start van het schooljaar 2005-2006 vanuit het budget Preventiebeleid allochtone jongeren.

Ook worden op een aantal basisscholen weerbaarheidstrainingen gegeven aan de leerlingen.

---

¹⁵ Inventarisatie Stichting Onderwijsvoorrangsbeleid Vlaardingen, 2003

Vrije tijd

Om kinderen de kans te geven zich zo optimaal mogelijk te laten ontwikkelen kunnen ze in hun vrije tijd gebruik maken van een breed aanbod aan algemene voorzieningen: speelplekken, buitenschoolse opvang, scouting, bibliotheek, verenigingen en clubs, kunst en cultuur en IJzerkoekjesprojecten. De indruk bestaat dat met name allochtone kinderen relatief weinig gebruik van een deel van het aanbod maken, maar er zijn geen indicaties dat er sprake is van grote lacunes in het algemene aanbod. Wél is in jeugddebatten en panelgesprekken met jongeren naar voren gebracht dat zij een gebrek aan ruimte in de stad als een belangrijke tekortkoming zien¹⁶. Ook in het basisdocument Sociale Structuurschets¹⁷ wordt aangegeven dat het aanbod aan speel- en groenvoorzieningen in Vlaardingen te wensen overlaat. Kinderen in de leeftijd van 6-12 jaar gaan naar buiten om te spelen. Het accent verlegt zich bovendien langzaam naar activiteiten als voetballen en skaten, waar specifieke voorzieningen voor nodig zijn en van spel naar ontmoeting. De aansluiting van het aanbod op de behoefte aan speelplekken in alle buurten zal onderwerp zijn van het Speelruimteplan dat op dit moment in voorbereiding is.

Bij sommige kinderen is in de laatste jaren van deze leeftijdsfase al sprake van grensverkendend en grensoverschrijdend gedrag. In het aanbod is tot nu toe hiervoor weinig aandacht, omdat de opdracht aan het jongerenwerk zich beperkt tot activiteiten voor de oudere leeftijdsgroepen.

Wanneer er sprake is van een strafbaar feit met een baldadig karakter, kan de politie het kind en zijn ouders (op basis van vrijwilligheid) doorverwijzen naar Bureau Halt voor een STOP-reactie. Strafbaar gedrag door 12-minners kan een signaal zijn van achterliggende problematiek. Om deze reden worden alle 12-minners eerst door de politie gescreend voor het project Pak je Kans. Dit is een project van de politie in samenwerking met Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg levert de Pak je Kans medewerkers die vanuit het politiebureau werken. Bij (een vermoeden van) achterliggende problematiek komen kinderen niet in aanmerking voor een STOP-reactie. Pak je Kans pakt de zaak dan zelf op, of verwijst door naar de hulpverlening. Bij een tweede contact van een 12-minner met de politie, wordt altijd de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld.

Ter preventie van jeugdcriminaliteit en andere vormen van risicogedrag voert de politie al een aantal jaren het Schooladoptieplan uit (SAP) op alle basisscholen in Vlaardingen. Een buurtagent 'adopteert' een school en geeft een aantal lessen over onderwerpen als winkeldiefstal, vernieling en gedrag in het verkeer. Kennen en gekend worden is een belangrijk uitgangspunt van SAP. Ook Bureau Halt participeert in dit project.

4.3 Conclusies

Tussen 6 en 12 jaar brengen kinderen een groot deel van hun tijd door op de basisschool. De mate waarin zij het basisonderwijs met succes doorlopen, is van grote invloed op hun prestaties in het voortgezet onderwijs en dus later voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Uit het voorgaande is gebleken dat er een aantal knelpunten is dat de ontwikkeling van het kind negatief kan beïnvloeden of de effectiviteit van genomen maatregelen beperkt:

1. Voortduren sociaal-emotionele en cognitieve achterstanden

Er is sprake van (onderwijs-)achterstand bij kinderen die behoren tot de doelgroep van het GOA-beleid. Dit lijkt met name te gelden voor autochtone achterstandskinderen (1,25 leerlingen) en voor leerlingen van Antilliaanse afkomst.

2. Geringe ouderbetrokkenheid

Een deel van de onderwijsachterstand wordt veroorzaakt door een te geringe betrokkenheid van ouders bij het onderwijs. Dit geldt in het bijzonder voor allochtone ouders. In het huidige opvoedingsondersteuningsaanbod is er te weinig aanbod dat gericht is op het stimuleren van onderwijsondersteunend gedrag.

---

¹⁶ Vlaardingen saai...? Jongeren en volwassenen over jong zijn in Vlaardingen, Stichting Alexander, 2001 (in opdracht van de gemeente Vlaardingen)

¹⁷ Basisdocument Sociale Structuurschets, gemeente Vlaardingen, 1999

3. Te weinig gerichte samenwerking tussen instellingen en te weinig dossieroverdracht

Ook voor deze leeftijdscategorie geldt dat, op een enkeling na, elk kind in beeld is. Het zit immers op school. Er is dus voldoende gelegenheid om problemen vroegtijdig te signaleren. Omdat er nog te weinig aansluiting is tussen de verschillende zorginstanties vindt interventie te laat of met te weinig onderlinge samenhang plaats.

4. Gebruik van algemene voorzieningen door allochtonen is gering

Naast het specifieke aanbod, bestaat er een divers aanbod op het gebied van recreatie, sport, cultuur en informatie. Deelname hieraan komt de algemene ontwikkeling ten goede. De ervaring leert dat kinderen uit gezinnen met een lage sociaal-economische status (onder wie relatief veel allochtonen) hiervan weinig gebruik maken.

5. 12-18 jarigen

5.1 Verkenning van de jeugd

Inleiding

Tussen het twaalfde en 18 jaar zijn twee overgangsmomenten te onderscheiden. Kinderen worden in de eerste plaats jongeren. Het is de puberteit waarin zich een reeks aan veranderingen voordoet. De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs vindt plaats. De middelbare school bevindt zich meestal verder van huis af, waardoor de leefomgeving én de mobiliteit van de jongere automatisch groter wordt.

De eisen aan het kind gesteld door ouders, school en omgeving, worden groter. Van kinderen wordt bovendien verwacht dat zij steeds vaker zelfstandig keuzes maken. De invloed van leeftijdgenoten op het gedrag neemt toe, maar ook de drang om zich te onderscheiden ten opzichte van volwassenen. Dit alles is een onderdeel van hun identiteitsvorming. Ook het verkennen van grenzen door af te wijken van geldende normen of door regels te overschrijden, hoort daarbij. Het is dan ook verklaarbaar dat in deze leeftijdsperiode problemen zich manifesteren. Dit uit zich onder andere als volgt: schoolverzuim en schooluitval, experimenteren met alcohol en drugs, overlastgevend gedrag op straat, kleine criminaliteit en conflicten thuis. Voor een deel betreft het leeftijdsgebonden problemen. Daar waar het experimenteelgedrag leidt tot ernstige overlast voor de omgeving of risico's met zich meebrengt voor de vorming en het welzijn van de jongeren zelf, is het van belang om dit gedrag te voorkomen of te verminderen.

Het tweede overgangsmoment doet zich voor aan het einde van de leeftijdsfase, als de jongere jongvolwassene wordt. Feitelijk zijn alle inspanningen erop gericht om de jeugd voor te bereiden op deze stap, waarbij het hebben van een startkwalificatie van groot belang is voor de verdere kansen op de arbeidsmarkt.

Demografische gegevens

Jaar	1996			2000			2004		
Aantal	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.
Absoluut	3474	1080	4554	3221	1199	4420	3452	1428	4880
Procentueel	76	24	100	73	27	100	71	29	100

Tabel 3: 12-18 jarigen

Ten opzichte van 1996 woonden er op 1 januari 2004 ruim 300 jongeren meer in Vlaardingen dan in 1996. Dit is een stijging van ruim 7%. Het aantal autochtone jongeren is ongeveer gelijk gebleven. Het aantal autochtonen daarentegen kende een groei.

De staat van de jeugd

Zoals reeds eerder gememoreerd zal de GGD in 2005 een deelrapport over de gezondheidstoestand van de jeugd uitbrengen. Reeds bekend is dat bij één op de vijf jongeren (derde klas voortgezet onderwijs) in de regio Nieuwe Waterweg Noord sprake is van overgewicht. Hiervan heeft op hun beurt 20% last van ernstig overgewicht. Etnische achtergrond hangt hier nauw mee samen. Vooral bij Turkse jongens komt overgewicht veel voor. Voorts is het een gegeven dat veel jongeren ongezond leven. Landelijke cijfers tonen aan dat ongeveer de helft van de jongeren tussen de 15 en 19 jaar rookt, 14 % van de jongens en 7 % van de meisjes drinkt te veel alcohol, negen van de tien jongeren eet onvoldoende fruit en groente en de helft beweegt te weinig. Het dalend aantal jeugdleden bij sportverenigingen is een indicatie voor dit laatste. Met name op 16- en 17-jarige leeftijd haken veel jongeren af. Daarnaast is er sprake van softdruggebruik en wordt incidenteel geëxperimenteerd met het gebruik van XTC, paddo's of speed. Hoewel vooralsnog niets duidt op het bestaan van een grootschalige verslavingsproblematiek, zijn er wel signalen (ondere andere vanuit het jongerenwerk) dat een klein deel van de jeugd het alcohol- en druggebruik niet of nauwelijks in de hand heeft. In de meeste gevallen betreft het jongeren die ook op andere fronten problemen hebben, bijvoorbeeld in het gezin of op school, of probleemgedrag vertonen, zoals spijbelen, overlast of winkeldiefstal. In ernstige gevallen doet het kind een beroep op de jeugdhulpverlening. In extreme situaties kan het voorkomen dat jongeren overal buiten de boot vallen en gaan zwerven. Vooralsnog zijn er geen signalen dat dit in Vlaardingen een groot probleem is.

Een steeds groter deel van hun tijd brengt de jeugd door buiten het gezichtsveld én dus buiten de directe invloedssfeer van de ouders. Desondanks levert het pubergedrag ook binnen het gezin problemen op. In deze levensfase neemt immers de afstand tussen de belevingswereld van de ouders en die van de jeugd toe. Dit geldt in versterkte mate voor allochtonen. Een deel van hen leeft bijna letterlijk in twee verschillende werelden. Hoewel velen hier zelfstandig hun weg in vinden, weten niet alle ouders en pubers hier raad mee.

Op het gebied van het onderwijs vertaalt de problematiek in deze leeftijdscategorie zich met name in schoolverzuim. In het schooljaar 2002-2003 kwamen 308 meldingen binnen bij de leerplichtambtenaar. Ten opzichte van de twee voorgaande jaren is dat een stijging van 18,5% en 45,2%. De stijging van het aantal meldingen is met name het resultaat van een intensievere leerplichtaanpak en slechts ten dele het gevolg van een absolute stijging van het schoolverzuim of vroegtijdig schoolverlaten. Allochtone jongeren worden relatief gemiddeld 2 maal zo vaak aangemeld als autochtone leerlingen. Hierbij springt het hoge aantal Antilliaanse leerlingen in het oog: zij worden 9 maal zo vaak aangemeld als andere leerlingen. De vaak problematische thuissituatie, gedragsproblematiek en de slechte bereikbaarheid van ouders spelen hierin een rol. De meeste gemelde leerlingen (in totaal 25%) wonen in de Westwijk.

Ook zijn er leerlingen die zonder startkwalificatie (minimaal een havo of MBO, niveau 2-diploma) het onderwijs verlaten. In het schooljaar 2001-2002 stonden in Vlaardingen 264 kinderen geregistreerd als vroegtijdig schoolverlaters. In verhouding met omliggende gemeenten is dit aantal relatief laag. Hoewel niet bekend is hoeveel allochtonen zich onder de Vlaardingse vroegtijdig schoolverlaters bevinden, blijkt op regionaal niveau dat hun aandeel erg hoog is (62%).

De redenen voor verzuim of vroegtijdig schoolverlaten zijn uiteraard divers, maar de belangrijkste zijn:

1. *Taalachterstand*
Ondanks inspanningen kampt een deel van de allochtone jeugd met een taalachterstand. Dit is het gevolg van het feit dat er in het gezin niet, nauwelijks of slecht Nederlands wordt gesproken.
2. *Verkeerde schoolkeuze*
Veel kinderen wisselen van onderwijstype. Dit is mede het gevolg van het feit dat ouders aan het einde van de basisschool onvoldoende worden voorgelicht of andere verwachtingen koesteren ten aanzien van hun onderwijsprestaties. Ook hier speelt etniciteit een rol.
3. *Het schooltype VMBO*
Het VMBO sluit als schooltype soms niet aan bij de mogelijkheden en/of de belevingswereld van jongeren. Alternatieven ontbreken.
4. *Onvoldoende aansluiting VMBO-MBO onderwijs*
Doordat beide onderwijssoorten onvoldoende op elkaar aansluiten is de overgang vaak lastig. Dit uit zich in een verhoogde uitval in het eerste jaar van MBO.

Buiten het onderwijs gaat de zelfstandige vrijetijdsbesteding een steeds belangrijkere rol spelen. Zoals reeds eerder is opgemerkt, zijn steeds minder jongeren lid van een sportvereniging. Ook de deelname aan het cultureel en recreatief aanbod neemt af naarmate kinderen ouder worden. In plaats daarvan "hangen" ze vaak wat rond op straat. Dit lijkt doelloos maar dat is het vaak niet. Net zoals buiten spelen voor kinderen een doel op zich is, is rondhangen dat voor jongeren. Samen kletsen of langs winkels slenteren zijn bij uitstek sociale activiteiten. Meestal komen jongeren samen voor de gezelligheid en soms ook gewoon om thuis weg te zijn. Het hangen is gedeeltelijk echter een noodgedwongen activiteit. De jeugd ervaart een gebrek aan toegankelijke en bij de jeugdcultuur passende voorzieningen. Dit geldt in versterkte mate voor meiden en de oudere jeugd

Naast "rondhangen" speelt deze groep ook nog buiten, bijvoorbeeld in de vorm van voetballen, basketballen, skaten of andere sportieve activiteiten. Dit alles gaat soms gepaard met overlast, waarbij de grens tussen objectieve en subjectieve overlast soms moeilijk te trekken is. Het is immers een gegeven dat alleen de aanwezigheid van een groep jongeren op straat vaak al als overlastgevend óf bedreigend wordt aangemerkt. Een toenemende intolerantie, mede als gevolg van het geringe contact dat jong en oud buiten de familiekring met elkaar hebben, is hier debet aan. Naast het groepsgedrag dat als overlastgevend wordt ervaren, is er uiteraard ook sprake van daadwerkelijk grensoverschrijdend of 'hufferig' gedrag van sommige groepen jongeren. Dit gedrag kent diverse verschijningsvormen, variërend van het plegen van kleine vernielingen en zwartrijden tot belediging, uitschelden en geluids- en scooteroverlast. Het wegpesten

van andere kinderen of jongeren behoort hier ook toe.

In de gemeentelijke wijkveiligheidsplannen wordt veel aandacht aan dit onderwerp besteed. Naast overlastgevend gedrag maakt een deel van de jeugd zich schuldig aan criminele feiten. Landelijk onderzoek wijst uit dat de geregistreerde jeugdcriminaliteit zich de laatste jaren lijkt te stabiliseren. Gemiddeld komt 4,2% van alle jongeren tussen de 12 en 17 jaar in aanraking met de politie. In de meeste gevallen gaat het om jongens. Hoewel er in absolute zin sprake is van een afname vormt diefstal de grootste delictscategorie. Het plegen van vernielingen neemt toe evenals het aantal jongeren dat zich schuldig maakt aan geweldsmisdrijven. Er is met andere woorden sprake van verharding van de jeugdcriminaliteit. Daarnaast is er sprake van verjonging. Waar vroeger het zwaartepunt lag bij 16 jaar en ouder, komen nu steeds vaker serieuze delicten voor bij 14 en 15-jarigen. Bovendien blijkt dat jongeren uit etnische minderheidsgroepen zich vaker schuldig maken aan delinquent gedrag dan anderen. Hun daadwerkelijke aandeel is moeilijk vast te stellen, omdat de politie alleen het geboorteland of nationaliteit mag registreren. Een voor Vlaardingen (en omgeving) specifieke problematiek betreft de veiligheidssituatie op de Hoekse Lijn. (Groepen) jongeren veroorzaken met enige regelmaat problemen in de trein of rondom de stations Vlaardingen Oost, Centrum of West. Het gaat daarbij onder andere om verbaal- en fysiek geweld, hufferig gedrag, vernieling en fietsendiefstal. Onderzoek¹⁸ heeft uitgewezen dat ongeveer 70% van de problemen in de trein veroorzaakt wordt door zwartrijders. Veel van hen zijn overigens ouder dan 20 jaar.

5.2 Verkenning van het aanbod

Hulp, informatie en advies

Op het gebied van gezondheidsvoorlichting heeft de GGD een signalerende en adviserende functie. Naar aanleiding van de resultaten uit de enquête "Meten aan jezelf" en het Periodiek Gezondheidsonderzoek dat uitgevoerd wordt in de derde klas van het voortgezet onderwijs, adviseert de GGD op individueel niveau. Daarnaast worden de resultaten ter beschikking gesteld aan de scholen, zodat ook zij gerichte voorlichting kunnen geven.

Voor meer algemene informatie, hulp en advies kunnen jongeren terecht bij de Jongeren Informatiewinkel "Vitamine J" van Het Bureau Welzijnsprojecten. Deze is één middag in de week geopend. Al sinds de start van de winkel in 1997 blijkt dat jongeren hiervan mondjesmaat gebruik maken. Gemiddeld gaat het op jaarbasis om 20 tot 30 bezoekers. De onbekendheid met de winkel, de beperkte openingstijden, maar vooral het feit dat via internet snel en vooral anoniem op de meest gestelde vragen antwoord is te krijgen, zijn hier debet aan. Duidelijk is dat "Vitamine J" onder de huidige omstandigheden onvoldoende functioneert als adequate informatievoorziening voor de jeugd.

Voor ouders van kinderen in deze leeftijdscategorie is er nauwelijks een gericht aanbod op het gebied van informatie, hulp en advies op het gebied van de opvoeding. Gerelateerd aan de omvang en de heftigheid van problemen staat het aanbod niet in relatie tot de vraag.

Onderwijs

Bij het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim speelt naast de school de leerplichtambtenaar een voorname rol. Hij is de eerst aangewezen persoon om toe te zien op de naleving van de leerplichtwet en beschikt over de instrumenten om ouders te verplichten hun kinderen naar school te laten gaan. Om schoolverzuim effectief tegen te gaan, werkt de leerplichtambtenaar samen met scholen, hulpverleningsinstellingen en de politie. Hiertoe participeert hij in een groot aantal netwerken waarin (risico-)leerlingen worden besproken. Het voorkomen van verzuim wordt een steeds belangrijker onderdeel van het takenpakket. Gezien de toename in de caseload, een toenemende complexiteit en de verbreding van het takenpakket is in 2003 een tweede leerplichtambtenaar aangesteld. Daarnaast wordt in het kader van Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid en de Wet Regionale Meld- en coördinatiefunctie een groot en divers aanbod gerichte activiteiten ontplooid ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Voorbeelden hiervan zijn het Onderwijsinformatiesysteem, het bieden van individuele trajectbegeleiding, inschakeling van voorzorgconsulenten, inzet van social teams, de PlaatsingsAdviesCommissie (PAC), Klas +, Voorwerk en leerwerktrajecten. Specifiek voor Antilliaanse leerlingen is het mentoraatsproject Ruman Grandi ingeschakeld, waarbij jongeren gedurende maximaal 2 jaar intensieve individuele begeleiding krijgen. Vanwege capaciteitsproblemen bij Ruman Grandi zijn in 2003 slechts 3 Antilliaanse leerlingen bij dit project

---

¹⁸ *De Hoekse lijn; van inzicht naar aanpak van de problematiek*, ES&E, 2001.

ondergebracht. Gezien de problematiek zal een gerichte vorm van mentoring of coaching voor deze groep noodzakelijk blijven.

Ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten staat ons dus op dit moment een groot en divers aanbod ter beschikking. Een deel is nog in ontwikkeling. Toch is dit niet voor alle groepen even effectief. Het aandeel allochtonen onder voortijdig schoolverlaters blijft relatief hoog. Bovendien bestaat het vermoeden dat er een groep jongeren is voor wie schooluitval dreigt, maar die binnen het onderwijs (nog) niet opvalt. Juist buiten het gezichtsveld van school of ouders vertonen zij probleemgedrag. Sommigen zijn bekend bij politie of jongerenwerk. Indien niet tijdig wordt ingegrepen, bestaat de kans dat zij afhaken. Er bestaat geen inzicht in de omvang of de samenstelling van deze groep. Eén van de redenen hiervoor is dat de aansluiting tussen de schoolinterne zorgstructuren, zoals de social teams en het netwerk in de buurt nog onvoldoende is.

Vrije tijd

Naarmate kinderen ouder worden spelen het commerciële aanbod en uitgaanscircuit een steeds belangrijker rol in de vrijetijdsbesteding. Jongeren zelf zijn van mening zijn dat Vlaardingen op dit vlak weinig te bieden heeft. Zo worden met name sinds het verdwijnen van Pandemonium en de sluiting van Maddox de mogelijkheden voor een "alternatief" uitgaanscircuit én oefenruimten gemist. Ook geven jongeren aan behoefte te hebben aan een bioscoop.

Naast het aanbod in de private sector staat de jeugd uiteraard een breed aanbod op het gebied van niet-commerciële vrijetijdsbesteding ter beschikking. Dit wordt onder andere aangeboden door sport- en andere verenigingen, sociaal-cultureel werk of instellingen op het gebied van recreatie, kunst en cultuur. In zijn algemeenheid is bekend dat jongeren, naarmate ze ouder worden, steeds minder gebruik maken van deze voorzieningen. De jeugd heeft hierover zelf aangegeven dat het aanbod vaak niet aansluit op hun vragen of hun belevingswereld. De volgende opmerkingen zijn hierin richtinggevend:

- de meeste voorzieningen/activiteiten zijn gericht op jongens en niet op meiden;
- het activiteitenaanbod in buurthuizen is met name voor kinderen onder de 14 jaar
- er dient meer rekening gehouden worden met de verschillende leeftijdscategorieën die te onderscheiden zijn;
- activiteiten moeten ook plaatsvinden in het weekeinde of in de vakanties.

Bovenstaande opmerkingen zijn ook van toepassing op het jongerenwerk, dat in opdracht van de gemeente onder andere twee jeugdcentra beheert. Het beeld dat zich opdringt, is dat Chill-Out maar ook Europe slechts door een zeer beperkte vaste groep bezocht worden. Dit heeft onder andere te maken met de inhoud van het aanbod en met het imago van deze voorzieningen. Anderzijds is het algemeen bekend dat één of twee groepen zich het jeugdcentrum toeëigenen. Dit werkt drempelverhogend voor anderen. Ook het bereik van het ambulante jongerenwerk is gering. De omvang van de formatie zal hierbij zeker een beperkende rol hebben gespeeld. Mede daarom heeft recent uitbreiding van de jongerenwerkkapaciteit in het Centrum plaatsgevonden. Het feit dat het (ambulant) jongerenwerk geen duidelijke uitgekristalliseerde positie heeft in het wijknetwerk is ook debet aan de relatieve onzichtbaarheid van deze werksoort. Wat voor het peuterspeelzaalwerk in de leeftijdscategorie 0-6 geldt, geldt ook voor het jongerenwerk. De positie van het jongerenwerk is nog nooit beschreven. Uiteraard is er wel sprake van een (deels onuitgesproken) verwachtingspatroon waarin het accent is verschoven van het bieden van ondersteuning bij recreatieve activiteiten naar het voorkomen en bestrijden van overlast.

Een specifieke vorm van jongerenwerk is het sportjongerenwerk dat sinds 1999 actief is. Zij biedt de jeugd in Vlaardingen de mogelijkheid om op een laagdrempelige manier met elkaar te sporten. Afgemeten aan het aantal deelnemingen is het project succesvol. In 2003 werd verspreid over de gehele stad in totaal 10.000 keer deelgenomen. Opvallend is het gering aantal meiden dat gebruik maakt van dit aanbod: zij vormen 10% van het totaal.

Overlast- en criminaliteitspreventie

De aanwezigheid van jeugd in de buitenruimte leidt soms tot het ontstaan van overlast. Dit is enerzijds het gevolg van het feit dat op sommige plekken in de stad diverse groepen, zowel jongeren onderling als ook jong en oud, elkaar in het gebruik van de schaarse ruimte beconcurreren. Jongeren geven zelf aan dat er te weinig speelgelegenheid is voor de 12 tot 15 jarigen. Ontmoetings- en speelruimte is met name beschikbaar voor jongere en oudere kinderen. Op andere plekken wordt de middengroep

verdrongen door de oudere jeugd. In sommige gevallen heeft dit inmiddels geleid tot uitbreiding of verbetering van de plekken die voor jongeren zijn ingericht, zoals de JOP Olmendreef, de skatebanen aan de Amsterdamlaan, de Deltaweg en zeer recent in het Oranjepark. In het kader van de actualisering van het speelplaatsenbeleid zal blijken of er nog steeds sprake is van een tekort en welke mogelijkheden er eventueel zijn om in deze situatie verandering te brengen.

Toch leiden deze maatregelen niet tot het voorkomen van overlast. De politie, het jongerenwerk en de gemeente rekenen het tot hun gezamenlijke verantwoordelijkheid om een oplossing te vinden voor overlastsituaties. Om dit proces in goede banen te leiden heeft de gemeente Vlaardingen enkele jaren geleden de Werkgroep Jeugdprojecten in het leven geroepen. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van de Gemeente, politie, jongerenwerk, woningbouwcorporaties, de GGD, bureau Halt en de leerplichtambtenaar. Ondanks deze brede samenstelling blijkt de werkgroep tot op heden te weinig in staat om snel en adequaat in te kunnen spelen op (dreigende) overlastsituaties. Onduidelijkheden over rollen en verantwoordelijkheden liggen hieraan ten grondslag. Ook ontbreekt het aan een gerichte systematische aanpak. De recent geïntroduceerde aanpak van de politie biedt echter perspectief om hierin verandering te brengen. Zij heeft een methodiek ontwikkeld om locaties waar groepen jongeren zich ophouden te classificeren. Onderscheid wordt gemaakt in A (geen overlast: "hangen" mag), B (kans op overlast: onder voorwaarden gedogen) en C-locaties (geen geschikte locatie: ingrijpen). Op deze manier is duidelijk op welke plekken jeugd in principe wel of niet getolereerd wordt.

De politie is op dit moment degene die de status van de locatie bepaalt. Hierbij wordt niet of nauwelijks rekening gehouden met de samenstelling van de groep. Recente ervaringen met groepen in de Westwijk heeft geleerd dat voor een effectieve aanpak aandacht nodig is voor de groep als geheel en de samenstelling ervan.

Ter bestrijding en preventie van jeugdcriminaliteit is onder andere het project 'Pak je Kans' ontwikkeld. Dit is een samenwerkingsverband tussen politie en Bureau Jeugdzorg en heeft tot doel te voorkomen dat jongeren afglijden in crimineel gedrag, door gebruik te maken van vroegtijdige signalering door de politie. Binnen 36 uur na aanmelding wordt door Bureau Jeugdzorg vastgesteld wat voor soort hulpverlening nodig is. In 2003 zijn 18 jongeren aangemeld. Daarnaast wordt in het voortgezet onderwijs op incidentele basis gerichte voorlichting gegeven om kinderen te wijzen op de gevolgen van hun gedrag. Ter bestrijding van problemen op de Hoekse Lijn is een handhavingsarrangement met de NS afgesloten. De concrete resultaten hiervan zijn op dit moment nog niet duidelijk.

5.3 Conclusies

Hoewel ouders en school nog steeds belangrijke ankers zijn voor jongeren in leeftijd van 12 tot 18, neemt de behoefte aan zelfstandigheid en vrijheid toe. Dit leidt in sommige gevallen tot normverkennd of normoverschrijdend gedrag. Vergelijking van behoefte en aanbod, zoals hierboven is beschreven, geeft aan dat de volgende zaken aandacht behoeven:

1. Schoolverzuim en schooluitval

Schoolverzuim is vaak een voorbode voor schooluitval. Ondanks alle inspanningen verlaten nog steeds te veel jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie. Het percentage schoolverzuimers onder allochtone jongeren en in het bijzonder Antillianen is relatief hoog. Taalachterstand is één van de oorzaken.

2. Overlastproblematiek

Jongeren brengen een deel van hun vrije tijd door op straat. Soms gaat dit gepaard met daadwerkelijke overlast, vaker wordt het gedrag als overlastgevend of bedreigend ervaren. In het voorkomen en bestrijden van overlast dient met beide aspecten rekening gehouden te worden.

3. Jeugdcriminaliteit

Ondanks het feit dat het aantal gepleegde delicten niet stijgt, is er wel sprake van verjonging, verharding en verkleuring. Een samenhangend, goed afgestemd preventiebeleid ontbreekt echter.

4. Positionering en bereik (sport-) jongerenwerk

Het (sport-)jongerenwerk krijgt steeds nadrukkelijker een rol in het voorkomen en bestrijden van jeugdoverlast. Om deze rol naar behoren te kunnen spelen, zijn naast het vergroten van het bereik, versterking en verduidelijking van de rol van het jongerenwerk noodzakelijk. De wijze waarop aan de informatiefunctie inhoud wordt gegeven zal hier onderdeel van uit maken.

5. Te weinig gerichte en gestructureerde samenwerking

Bijna alle kinderen zitten op school of zijn bekend bij andere instellingen, zoals bijvoorbeeld politie of jeugdzorg. Ook voor deze leeftijdscategorie geldt dus dat er voldoende gelegenheid is om in een vroegtijdig stadium risico's te signaleren. Hoewel er uiteraard al sprake is van netwerkvorming, is er op het punt van de aansluiting en informatieuitwisseling tussen de zorgstructuren binnen het voortgezet onderwijs en het netwerk daarbuiten nog winst te behalen.

6. Vrijtijdsaanbod sluit niet aan op de jongerencultuur

Jongeren geven zélf aan dat er op het gebied van vrijetijdsbesteding te weinig aanbod is of dat bestaande activiteiten niet aansluiten op hun vraag of belevingswereld. Hoewel dit voor de groep jongeren als geheel geldt, geldt dit voor meiden in het bijzonder.

6. 18-23 jarigen

6.1 Verkenning van de jeugd

Inleiding

Met het bereiken van de 18-jarige leeftijd breekt volgens de wet de fase van volwassenheid aan. De praktijk is echter dat jongeren op die leeftijd in een overgangsfase verkeren naar volwassenheid. Ze studeren nog, werken al of oriënteren zich op de arbeidsmarkt. Veel jongeren wonen nog thuis maar de vraag naar zelfstandige huisvesting begint toe te nemen. Met gezinsvorming zijn de meesten nog niet bezig, alhoewel een beperkte groep al jong een kind krijgt.

De manier waarop jongeren hun vrije tijd besteden wijkt niet sterk af van die van jongeren onder de 18 jaar. 'Rondhangen' in groepen komt ook nog steeds voor. Een deel van de jongeren die zich schuldig hebben gemaakt aan strafbare feiten ten gevolge van het (puberale) verkennen van de grenzen, blijft volharden in crimineel gedrag. Een criminele carrière ligt dan in het verschiet. Het gros van de jongeren houdt echter op met dit gedrag als ze in deze leeftijdscategorie belanden.

Het lokaal jeugdbeleid strekt zich niet meer in de volle breedte uit over de leeftijdscategorie 18-23 jaar. Onderwerpen van het jeugdbeleid voor deze groep zijn het behalen van een startkwalificatie, bestrijding van jeugdwerkloosheid, huisvesting en vrijetijdsbesteding. Op dit laatste vlak gaat het met name om uitgaan, maar ook om het gebruik van alcohol en drugs en daarmee samenhangende veiligheidsproblemen (bijvoorbeeld in het verkeer en op het gebied van overlast en criminaliteit).

Demografische gegevens

Jaar	1996			2000			2004		
	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.	Aut.	All.	Tot.
Aantal Absoluut	3384	1030	4414	2965	1128	4093	2721	1380	4101
Procentueel	77	23	100	72	28	100	66	34	100

Tabel 4: 18-23 jarigen

Het aantal jong-volwassen is in acht jaar tijd gedaald van 4414 in 1996 tot 4101 in 2004. Het aantal allochtonen jongeren in deze leeftijdscategorie is in absolute zin toegenomen, waardoor hun relatieve aandeel nu 34% is. In 1996 vormden zij nog 23% van de volledige groep 18 tot 23-jarigen.

De staat van de jeugd

In het voorgaande hoofdstuk is al benadrukt hoe belangrijk het is voor jongeren om een startkwalificatie te behalen. Het is relatief het makkelijkst om de startkwalificatie veilig te stellen in de leerplichtige periode, omdat jongeren dan verplicht zijn om onderwijs te volgen. Helaas verlaten ook nog een aantal jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie als ze niet meer leerplichtig zijn. Het RMC regio Rijnmond registreerde over het schooljaar 2001-2002 9136 voortijdige schoolverlaters (VSV-ers), waarvan 83% 17 jaar en ouder was. Scholen zijn op grond van de wet RMC verplicht uitval te melden van jongeren tot 23 jaar. Ook hier zijn allochtone jongeren oververtegenwoordigd. Op lokaal niveau van is slechts bekend dat 264 bij het RMC gemelde jongeren in het schooljaar 2001-2002 afkomstig waren uit Vlaardingen. In de toekomst moet het Onderwijs Informatie Systeem dat in Vlaardingen ingevoerd is meer informatie gaan opleveren over de achtergronden van de voortijdige schooluitvallers.

Vlaardingen heeft net als andere steden in Nederland te maken met een stijgende jeugdwerkloosheid. In 2003 is het aantal jongeren onder de 23 jaar dat bij CWI stond ingeschreven gestegen van 249 in maart tot 285 in december¹⁹. In een periode van 10 maanden betekent dit een toename met ruim 11%. Door de aanhoudende recessie is herstel op korte termijn niet te verwachten. Mogelijk neemt de jeugdwerkloosheid in Vlaardingen in de toekomst nog extra toe door instroom van jongeren uit met name Schiedam en Rotterdam. De huidige jeugdwerkloosheid wordt wel vergeleken met die van de jaren tachtig, met dit verschil dat de keuze die toen gemaakt is om ouderen met de vut of pensioen te laten gaan, nu omstreden is. De betaalbaarheid van de sociale zekerheid is bij een toenemende bevolkingsgroei en vergrijzing een belangrijk issue geworden voor het huidige kabinet. Het streven is er dan ook op gericht om zoveel mogelijk mensen, jong en oud, aan het werk te krijgen en te houden. De ervaring uit de jaren tachtig leert dat jongeren die een jaar of langer geen werk hebben, ook na

¹⁹ Zie voor een uitgebreid cijfermatig overzicht bijlage 3

Verwijderd: *Veiligheid en criminaliteit*
 Naast gezondheidsproblemen leidt excessief alcohol- en drugsgebruik in het uitgaanscircuit nogal eens tot problemen: vechtpartijen, vernielingen, overlast enz. (met name in het centrum van Vlaardingen en aan de zogenaamde horecaroutes). Dit betreft overigens ook jongeren onder de 18 jaar.¶ Ook houdt 'hangen' met vrienden (jonger en ouder door elkaar heen) voor een aantal jongeren niet op bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Wanneer er sprake is van overlast of crimineel gedrag kan dit leeftijdsverschil de aanpak van de problemen compliceren.¶ Jongeren vanaf 18 jaar vallen bijvoorbeeld onder het volwassenenstrafrecht, en worden niet als aparte groep geregistreerd of besproken in de justitieel casemanagementoverleg (politie, Raad voor de Kinderbescherming en jeugdzorg) dat over jongeren tot 18 jaar gaat die met de politie in aanraking zijn gekomen. Ook kan het jongerenwerk vaak niet veel meer betekenen voor deze oudere categorie. Wanneer criminele oudere jongeren deel uitmaken van een groep, kan dit een behoorlijke aanzuigende werking hebben op jongere jongens die onder de indruk zijn van het machtsvertoon en het geld. Op dit moment trekt een dergelijke groep in de Westwijk de aandacht.¶

herstel van de economie vaak moeilijker aan de slag komen. Jongeren zonder startkwalificatie hebben nog eens een extra handicap. Alles moet er dus op gericht zijn om jongeren zo snel mogelijk in een traject naar werk te plaatsen.

Een categorie werklozen die extra aandacht vraagt is de jonge (vaak alleenstaande) ouder met een bijstandsuitkering. In Vlaardingen is gemiddeld 50% van de jongeren tot 23 met een bijstandsuitkering alleenstaande ouder (in december 2003 ging het om 70 van de 139 jongeren tot 23 jaar). Zonder gericht ingrijpen is het risico van een leven lang in de bijstand of een onzekere positie aan de onderkant van de arbeidsmarkt voor deze categorie erg groot.

Een ander probleem waar jongeren in Vlaardingen tegenaan lopen is een gebrek aan betaalbare woonruimte. Veel jongeren willen in Vlaardingen blijven wonen, maar het wordt steeds lastiger om een betaalbare woning te vinden. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het stijgen van de prijzen van koopwoningen en een toenemende vraag uit de regio naar betaalbare huurwoningen. Jongeren blijven daarom langer bij hun ouders wonen of vestigen zich buiten Vlaardingen.

In 2002 waren 1554 lokale starters op zoek naar een woning in Vlaardingen tegenover 6819 van buiten Vlaardingen. Voor de volledigheid moet hierbij gezegd worden dat starters niet alleen jongeren zijn onder de 23 jaar, maar alle woningzoekenden die geen zelfstandige woonruimte achterlaten. In 2002 hebben 415 starters een woning gevonden in Vlaardingen, waarvan 40 % ook uit Vlaardingen afkomstig was (37% kwam uit Rotterdam en 9 % uit Schiedam). 189 Vlaardingse starters vonden dat jaar een woning buiten Vlaardingen.

De vrijetijdsbesteding van jongeren in de leeftijd 18-23 jaar verschilt niet noemenswaardig van die van de jongere categorie. Wat in het voorgaande hoofdstuk over dit onderwerp gezegd is, gaat in grote lijnen ook op voor jongeren van 18-23 jaar. Hetzelfde kan gezegd worden over 'hangen' op straat, overlast en criminaliteit. Hoe ouder jongeren echter zijn, hoe minder gesproken kan worden over grensverkennend gedrag dat wel over zal gaan omdat het nu eenmaal bij de leeftijd hoort. Wanneer er sprake is van overlast of criminaliteit ligt een repressieve benadering dan ook meer voor de hand dan een preventieve aanpak. Ook moet rekening worden gehouden met de aanzuigende werking van het geld en het machtsvertoon van wat oudere criminele jongeren ten opzichte van jongere jongens.

6.2 Verkenning van het aanbod

Onderwijs

Op het gebied van onderwijs en werk blijven gemeenten specifieke verantwoordelijkheden houden voor jongeren tot 23 jaar. De gemeente spant zich tot die tijd in om jongeren een startkwalificatie te laten behalen (in het kader van de leerplichtwet en de wet RMC) of zo snel mogelijk aan het werk te krijgen (sluitende aanpak 18-23 jaar en de Wet Werk en Bijstand).

In 2003 is een protocol vastgesteld in samenwerking met de ROC's, vakscholen en scholen voor Voortgezet Onderwijs om voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar bij het RMC te melden. Hiertoe zijn scholen overigens op grond van de Wet RMC verplicht.

De trajectbegeleider van het RMC probeert de jongere terug te leiden naar het onderwijs om alsnog een startkwalificatie te halen. Als dit niet lukt, wordt geprobeerd om samen met andere instanties (o.a. het CWI) jongeren een plaats op de arbeidsmarkt te laten verwerven. Hiervoor kunnen verschillende trajecten worden gevolgd (leer-werktrajecten, stages, reïntegratietrajecten Voorwerk, Voorzorgconsulenten). Eventueel maakt hulpverlening door bureau Jeugdzorg deel uit van het traject. Een bijzondere mogelijkheid voor jongeren om een startkwalificatie te halen is deel te nemen aan het Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO). De inkoop van VAVO-opleidingen wordt regionaal gedaan. Hierdoor is een breed VAVO-aanbod voor de Vlaardingse burgers gegarandeerd. Het VAVO biedt de mogelijkheid een mavo-, havo- of vwo- diploma of deelcertificaten te halen. Ook worden er schakeltrajecten aangeboden voor hoogopgeleide allochtonen. Binnen de regio is afgesproken dat het VAVO voornamelijk is bedoeld als tweede kansonderwijs voor de doelgroep 18 tot 23 jaar (op dit moment is 68% van de deelnemers 23 jaar of jonger). Ongeveer 35 Vlaardingse onder de 23 jaar volgen op dit moment een opleiding aan het VAVO, waarvan er 10 16 en 17 jaar oud zijn. Dit moet worden gezien als een noodoplossing, omdat deze groep in principe altijd opgevangen moet worden binnen het reguliere onderwijs. Lukt dit niet en dreigen 16- en 17-jarigen uit te vallen, dan kan de gemeente dispensatie verlenen om het volgen van VAVO mogelijk te maken. Het Rijk wil deze dispensatiemogelijkheid op termijn gaan afschaffen.

De conclusie is dat het pakket aan maatregelen om zoveel mogelijk jongeren aan een startkwalificatie te helpen redelijk gevarieerd en compleet is en dat op dit moment geen directe lacunes worden geconstateerd. Hierbij moet worden aangetekend dat veel trajecten van het RMC nog nieuw zijn en pas in een later stadium op hun effectiviteit getoetst kunnen worden. Deze toetsing kan dan aanleiding zijn voor een heroriëntatie op het aanbod. Daarnaast is de aansluiting van het RMC op de arbeidsmarkt nog niet optimaal. Vooral de relatie onderwijs-arbeidsmarkt kan nog verbeterd worden.

Er is sprake van enige spanning tussen de uitgangspunten van het RMC en de pas ingevoerde Wet Werk en Bijstand. De activiteiten binnen het RMC hebben tot doel jongeren een startkwalificatie te laten halen, terwijl de Wet Werk en Bijstand voor dezelfde leeftijdscategorie (18 tot 23 jaar) 'de kortste weg naar werk' als motto kent.

Werk

Wanneer jongeren op zoek zijn naar een baan en een uitkering (WW of Bijstand) willen aanvragen, melden zij zich bij het Centrum Werk en Inkomen Nieuwe Waterweg Noord (CWI). Het CWI vervult de front-officefunctie voor gemeenten en als eerste verantwoordelijk voor de bemiddeling naar werk van jongeren. Lukt het niet een jongere aan een baan te helpen, dan wordt deze voor verdere begeleiding doorverwezen naar de gemeente. Deze stelt samen met de jongere een trajectplan op dat zo snel mogelijk naar werk moet leiden of terug naar school.

Op 1 januari 2004 is de Wet Werk en Bijstand (WWB) van kracht geworden. Hierin is de Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW) opgegaan; dit is de wet waar werkloze jongeren voorheen mee te maken hadden en op basis waarvan gemeenten verplicht waren een sluitende aanpak te realiseren voor jongeren tot 23. Dit betekende dat de gemeente binnen een jaar een plan op moest stellen voor jongeren dat gericht was op inschakeling in het arbeidsproces. Onder de WWB zal deze sluitende aanpak worden voortgezet. Ingezet zal worden op korte trajecten die primair gericht zijn op het vinden van werk, eventueel in combinatie met scholing en stageovereenkomsten om werkervaring op te kunnen doen. Kern is dat jongeren direct worden begeleid en een traject op maat krijgen aangeboden. Uitgangspunt van de WWB is 'de kortste weg naar werk'. Het begrip 'passende arbeid' uit het verleden is ingeruild voor het begrip 'algemeen geaccepteerde arbeid'. Iedereen, jong en oud, moet naar vermogen proberen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en het aangeboden aanbod accepteren: ook ouders met kinderen onder de 5 jaar die hier tot nu toe van vrijgesteld waren. Iedereen heeft een reïntegratieverplichting.

Daar staat tegenover dat de gemeente dient te zorgen voor adequate voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om toereikende kinderopvang. Op dit moment is niet voldoende aandacht voor flexibele kinderopvang om de groep jonge ouders aan hun arbeidsplicht te houden.

De gemeente koopt reïntegratietrajecten in bij externe aanbieders. Zij kan hierbij de keuze maken om voor bepaalde doelgroepen in te kopen. Voor de komende periode is bijvoorbeeld voor jeugdige werklozen tot 23 jaar de keuze gemaakt om 60 trajecten in te kopen voor zogenaamde fase 4-jongeren; dit zijn jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Landelijk wordt krachtig ingezet op de bestrijding van de stijgende jeugdwerkloosheid. Het kabinet heeft in 2003 een "Plan van aanpak jeugdwerkloosheid" opgesteld. Met een aantal preventieve en curatieve maatregelen wil het kabinet werkloze jongeren binnen een half jaar (weer) aan de slag krijgen en het aantal voortijdig schoolverlaters terugdringen. Om dit voor elkaar te krijgen is een landelijke Taskforce Jeugdwerkloosheid aan het werk gegaan.

Ook op regionaal niveau staat de bestrijding van jeugdwerkloosheid hoog op de agenda. Het Platform Arbeidsmarktbeleid Rijnmond (PAR) waarin werkgevers, werknemers en gemeenten samenwerken, presenteerde eind 2003 het plan "Wie de jeugd heeft.....". In dit plan ligt de nadruk op praktische oplossingen ter verbetering van de beroepskwalificatie van jongeren. Het PAR zal als regionale Taskforce Jeugdwerkloosheid optreden.

Huisvesting

De gemeente heeft geen wettelijke verplichting en ook maar een beperkte invloed als het gaat om huisvesting voor jongeren. Toch hecht de gemeente er veel belang aan jongeren voor de stad te behouden door hen meer mogelijkheden te bieden zich hier (blijvend) te vestigen. In principe moeten jongeren, net als iedereen in de regio Rijnmond die op zoek is naar een huurhuis, meedingen naar het beschikbare aanbod op basis van het woonruimteverdelingsysteem. Betaalbare

huurwoningen zijn echter schaars, doordat de vraag naar huurwoningen in de regio sterk is toegenomen terwijl de aanbod in de regio juist afneemt, onder andere door herstructureringsprojecten. Bovendien heeft de stijging van de prijzen van koopwoningen stagnatie van de doorstroming tot gevolg. Daarnaast huisvest Vlaardingen relatief meer kandidaten van buiten de gemeente dan bijvoorbeeld Schiedam of Rotterdam (46 % van de vrijgekomen huurwoningen in Vlaardingen in 2002 tegenover 12 % in Schiedam en 14 % in Rotterdam). Het feit dat Vlaardingen het grootste aanbod aan goedkope huurwoningen heeft in Nederland zal daar zeker debet aan zijn.

Huisvestingopgaven die voortvloeien uit de herstructureringsprojecten in en buiten Vlaardingen, zorgen nog eens voor extra druk op de huurmarkt.

Dit alles zorgt ervoor dat Vlaardingse starters het op dit moment moeilijk hebben op de woningmarkt. Dit probleem beperkt zich niet tot Vlaardingen, maar speelt in de hele regio. Dit is voor de Maaskoepel, het regionale samenwerkingsverband van de corporaties, reden om de woonduurregel als één van de belangrijkste criteria voor woningtoewijzing af te schaffen en te vervangen door inschrijfduur (verwachting per juli 2004). Dan maken starters in de toekomst evenveel kans op een huurwoning als doorstromers. Ter illustratie: in het tweede kwartaal van 2003 waren in Rijnmond ruim 17.000 starters. Slechts 342 van hen vonden ook daadwerkelijk een woning in de regio; een slaagkans van 2%, terwijl dit percentage voor doorstromers 4,9% bedroeg.

Om de directe nood enigszins te kunnen lenigen heeft het College van Burgemeester en Wethouders besloten om vergunning te verlenen aan de Stichting Waterweg Wonen om woningen in Babberspolder-Oost, die zijn aangewezen voor sloop, tijdelijk te verhuren. In januari 2004 waren al 80 woningen op deze manier verhuurd. Zij worden op basis van de volgende criteria toegewezen:

1. kandidaten met plaatsbinding aan Vlaardingen;
2. starters en urgenten;
3. inschrijfduur.

De inschrijfduur van starters vóór de huuringangsdatum blijft behouden, zodat ze relatief eenvoudig vervangende huisvesting kunnen zoeken na afloop van de huurperiode van de sloopwoning.

Uiteindelijk zal de herstructurering leiden tot een woningvoorraad die meer aansluit op de vraag van woningzoekenden in Vlaardingen. Dit zal leiden tot een betere doorstroming in de huidige, veelal goedkope woningvoorraad. Voor jongeren betekent dit dat ze op termijn makkelijker een woning zullen kunnen vinden in Vlaardingen dan nu het geval is.

6.3 Conclusies

Het lokale jeugdbeleid heeft nog maar een beperkte betekenis voor de categorie jongeren van 18 tot 23 jaar. De gemeente heeft nog wel een verantwoordelijkheid op de volgende terreinen: onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting en vrijetijdsbesteding. De volgende conclusies zijn te trekken ten aanzien van deze onderwerpen:

1. Teveel jongeren verlaten het onderwijs zonder startkwalificatie

In het schooljaar 2001-2002 werden 264 Vlaardingse jongeren bij het RMC gemeld die van school waren gegaan zonder startkwalificatie. Allochtone jongeren zijn sterk oververtegenwoordigd (regionale cijfers)

2. Groeiende jeugdwerkloosheid

Landelijk stijgt de jeugdwerkloosheid. Momenteel is al bijna één op de tien jongeren werkloos. Ook in Vlaardingen stijgt de jeugdwerkloosheid sinds de tweede helft van 2003 gestaag. Jongeren zonder startkwalificatie lopen het meeste risico.

3. Te weinig betaalbare woningen voor jongeren in Vlaardingen

Starters die op zoek zijn naar een huurwoning in Vlaardingen hebben op dit moment te maken met een lange wachttijd. De druk op de huurmarkt is met name voor starters nadelig.

Op de korte termijn kunnen de afschaffing van de woonduurregel en een herziening van het regionale woonruimteverdeelsysteem enig soelaas bieden voor Vlaardingse starters. Ook tijdelijke verhuur van sloopwoningen in Babberspolder Oost heeft tot nu toe ongeveer 80 starters aan een woning geholpen. De herstructureringsoperaties die gaande zijn in Vlaardingen zorgen nu voor extra druk op de

huurmarkt, maar zullen op de lange termijn tot een betere doorstroming leiden, waardoor goedkopere woningen beschikbaar komen voor starters.

4. *Vrijtijdsbesteding*

Jongeren tot 23 jaar brengen hun vrije tijd niet heel veel anders door als de categorie 12- tot 18-jarigen. Uitgaan is belangrijk. Ook is een aantal jongeren lid van een vereniging. 'Rondhangen' met vrienden is voor een deel van de jongeren ook nog steeds een favoriet tijdverdrijf. Wanneer jongeren naarmate ze ouder worden overlast veroorzaken of zich bezighouden met criminaliteit is repressief optreden eerder aan de orde dan een preventieve aanpak. Wanneer het om het aanbod van voorzieningen gaat en om hulpverlening (bijvoorbeeld bij problematisch drugs- en alcoholgebruik) kunnen jongeren niet langer gebruik maken van het specifieke jeugd aanbod, maar moeten ze terugvallen op de voorzieningen voor volwassenen. Dit valt niet meer binnen de grenzen van het lokale jeugd beleid.

7. Jeugdagenda

In het voorgaande heeft per leeftijdscategorie een analyse plaatsgevonden, die met name gericht is op het signaleren van leemtes in het huidige aanbod en het opsporen van knelpunten. Hieruit is gebleken dat op onderdelen knelpunten de leeftijdscategoriën onstijgen of dat zij elkaar onderling versterken. Deze constatering heeft uiteraard gevolgen voor de formulering van mogelijke oplossingen. Hierin dient sprake te zijn van samenhang.

Op basis van de analyses en de in hoofdstuk 2 geformuleerde uitgangspunten is onderstaande agenda opgesteld. Zoals te doen gebruikelijk geeft zij richting én sturing. Het is mogelijk punten aan de agenda toe te voegen, maar ook af te voeren. Kortom: de jeugdagenda is geen statisch geheel. Tot slot zijn aan elk agendapunt actiepunten toegevoegd. Sommigen borduren voort op bestaande initiatieven en zijn daarom zeer concreet. In andere gevallen is sprake van nieuwe initiatieven, die nog nadere uitwerking verdienen.

1. Sluitende aanpak

Verwijderd: <#>¶

a. Vroeg en tijdig signaleren, beoordelen en interveniëren

Doel:

Een sluitende keten van signaleren, beoordelen en interveniëren.

In principe hebben alle ouders, kinderen en jongeren voldoende contact met voorzieningen om problemen vroegtijdig op het spoor te komen. Vaak zijn bij meerdere instanties signalen bekend van hetzelfde kind of het gezin, zonder dat de instanties dit van elkaar weten. Ze bezoeken immers het consultatiebureau, het kinderdagverblijf en de peuterspeelzaal, ze zitten op school, worden besproken in het social team of zijn bekend bij de politie. Al voor en vlak na de geboorte zijn er contacten met het gezin door verloskundigen en kraamzorg. Met gebruikmaking van het netwerk is het mogelijk tijdig te signaleren én te interveniëren. Hierdoor kan worden voorkomen dat problemen ontstaan die op latere leeftijd alleen maar groter worden. In de praktijk blijkt echter dat van deze mogelijkheid nog onvoldoende gebruik gemaakt wordt. De aansluiting tussen het gemeentelijk en regional zorgaanbod verdient hierbij nadrukkelijk de aandacht.

Naast concrete samenwerking is bekendheid met het volledige bestaande aanbod een voorwaarde om het netwerk optimaal te laten functioneren. Omdat het toegankelijk maken van het hulpaanbod tot de vijf gemeentelijke domeinen in het kader van de Wet op de Jeugdzorg behoort, zal de gemeente zorg dragen voor een goede sociale kaart.

Een sluitende keten is uiteraard belangrijk voor elke leeftijdscategorie. Algemeen wordt erkend dat de leeftijdsfase van 0 tot 6 jaar een cruciale is. In deze periode kunnen achterstanden in de ontwikkeling ontstaan die later niet of slechts met heel veel inspanningen kunnen worden ingelopen. Daarom is reeds in een eerder stadium besloten prioriteit te geven aan de totstandkoming van een sluitende aanpak voor 0 tot 6 jarigen, daar waar het de gezondheidszorg, ontwikkelingsstimulering en opvoedingsondersteuning betreft. In ZorgAdviesTeams (ZAT) zullen deze disciplines op reguliere basis samenwerken om de zorgbehoefte van individuele kinderen te beoordelen en het zorgaanbod te coördineren. Naast de consultatiebureaus, bureau Jeugdzorg en het onderwijs (schoolmaatschappelijk werk, Stichting Onderwijsvoorrangsbeleid Vlaardingen), neemt ook het peuterspeelzaalwerk deel aan de ZAT's. Deze werksoort levert immers een substantiële en toenemende bijdrage aan het lokaal jeugdbeleid en kan een belangrijke signalerende rol hebben. De rol die formeel aan de peuterspeelzaal wordt toebedeeld en op welke wijze die wordt gefaciliteerd, is onderwerp van een in 2004 te verschijnen notitie.

In een later stadium wordt aansluiting gezocht bij andere relevante beleidsterreinen en vindt uitbreiding van de ZAT's tot 12 jaar plaats. Bij de afspraken die gemaakt zijn in het kader van het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl heeft de Gemeente een verantwoordelijkheid gekregen ten aanzien van de totstandkoming van een sluitende aanpak voor 12-19 jarigen. Op dit moment vervullen de social teams in het voortgezet onderwijs hierin een belangrijke rol. Dit leidt echter nog niet tot een sluitende keten, omdat er te weinig aansluiting is tussen deze social teams en bijvoorbeeld de buurtnetwerken waar politie en jongerenwerk deel van uitmaken en de justitiële keten.

Actiepunten:

1. Invoering ZorgAdviesTeams 0-6 jarigen.
(nadat deze 1 jaar hebben gefunctioneerd, zal beoordeeld worden of en zo ja in welke vorm uitbreiding kan plaatsvinden naar twaalfjarigen)
2. Verbetering netwerk 12 + op buurtniveau.

b. Registreren en overdracht van informatie tussen instellingen

Doel:

het op juiste moment beschikbaar zijn én stellen van belangrijke informatie

Het uitwisselen van beschikbare informatie is van groot belang voor de effectiviteit van de werkzaamheden van de verschillende bij het kind betrokken organisaties. Dit geldt voor interventies die op hetzelfde moment ten behoeve van het kind gepleegd worden, maar ook voor activiteiten die elkaar in tijd opvolgen. Sluitend registreren én de “warme” overdracht van informatie is bijvoorbeeld van belang om een doorlopende lijn tussen de peuterspeelzaal en de basisschool te kunnen realiseren. Het moet organisaties bekend zijn welke specifieke problemen het kind heeft én welke inzet daar op gepleegd is.

Ondanks het belang dat velen hechten aan registratie en overdracht, blijkt dit binnen sectoren zelf soms al lastig. Het uitwisselen van gegevens met andere sectoren is vaak nog moeilijker. Deels hangt dit samen met de onduidelijkheden die er bestaan over de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Omdat er op dit punt veel winst te behalen is, zal hier gericht aandacht aan besteed worden. Ook de warme overdracht van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs vormt een punt van aandacht. In aansluiting op de gemeentelijke uniforme taken in het kader van de Wet Collectieve Preventie Gezondheidszorg wordt in eerste instantie aandacht besteed aan de totstandkoming van een elektronisch dossier. Hierin worden de gezondheidsgegevens van 0 tot 19 jarigen geregistreerd.

Actiepunten:

3. Invoering Elektronisch dossier in de jeugdgezondheidszorg
4. Bevorderen warme overdracht naar het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs

2. Opvoedingsondersteuning

a. Optimaliseren aanbod én gebruik van opvoedingsondersteuning

Doel:

een sluitend, vraaggericht aanbod opvoedingsondersteuning dat beschikbaar én toegankelijk is voor alle ouders met kinderen van 0 tot 18 jaar.

Onder opvoedingsondersteuning verstaan we in deze nota ondersteuning van ouders bij de opvoeding om een optimale ontwikkeling van hun kinderen te bevorderen.

Alle ouders hebben wel eens een vraag over de opvoeding van hun kind. Meestal gaan ze te rade bij familie of vrienden en komen er op die manier wel uit. Deze vorm van informele opvoedingsondersteuning is belangrijk, maar soms niet voldoende. Dan bestaat behoefte aan professionele vormen van opvoedingsondersteuning. Diverse instellingen zijn in Vlaardingen actief op dit gebied zoals de stichting Maatschappelijke Dienstverlening, Bureau Jeugdzorg, de Ouder- en Kindzorg, de GGD en de Stichting Onderwijsvoorrangsbeleid Vlaardingen. Met een goed advies of een cursus zijn ouders vaak weer in staat om de zaken zelf verder in goede banen te leiden.

Daarnaast kan er ook sprake zijn van opvoedingscrisis of opvoedingsnood. Dan is opvoedingsondersteuning geboden in de curatieve of correctieve sfeer (drang- en dwangvarianten).

De gemeente is verantwoordelijk voor een laagdrempelig, sluitend aanbod aan preventieve opvoedingsondersteuning dat aansluit bij de vragen van ouders. In Vlaardingen is een divers aanbod op dit terrein. Een globale inventarisatie in 2002 bracht aan het licht dat er sprake is van versnippering van het aanbod, lacunes en overlap. De indruk bestaat dat het aanbod voor ouders met kinderen die ouder zijn dan 12 jaar gering is. Ook is er sprake van een beperkt bereik. Met name allochtone ouders maken weinig gebruik van het aanbod. Het netwerk van aanbieders van opvoedingsondersteuning zal gezamenlijk aan een sluitend aanbod moeten werken dat qua inhoud en vorm aansluit bij de behoeften van ouders, waarbij gerichte aandacht moet worden besteed aan het bereiken van allochtone ouders. Het gaat in eerste instantie niet zozeer om het creëren van nieuw aanbod, maar om het verbeteren van de bekendheid van het bestaande aanbod.

Actiepunt:

5. Realiseren van een sluitend én vraaggericht aanbod dat herkenbaar en toegankelijk is voor alle ouders.

b. Vergroten van ouderbetrokkenheid

Doel:

Verbeteren van de leerprestaties van kinderen op de basisschool door het onderwijsondersteunend gedrag van ouders te bevorderen.

Algemeen wordt aangenomen dat de leerprestaties van kinderen verbeteren als ouders ze ondersteunen in hun schoolloopbaan. Dit betekent dat ouders het belang van (samen) lezen en huiswerk maken onderkennen, ouderavonden en rapportgesprekken bijwonen, maar ook op de hoogte zijn van het reilen en zeilen op een school. Meedenken over een realistische, doordachte schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs behoort hier ook toe. Wat dit laatste betreft geven scholen aan dat ouders vaak overspannen verwachtingen koesteren over de mogelijkheden van de vervolgopleiding van hun kind. Communicatie hierover is lastig.

Op alle GOA-scholen worden ouderprojecten uitgevoerd ter bestrijding van onderwijsachterstanden. De Stichting OVB heeft in 2003 de GOA-scholen gevraagd of zij vinden dat de ouderbetrokkenheid voldoende is op hun school. Alle scholen gaven aan hier veel energie in gestoken te hebben, maar weinig respons te hebben ontvangen. Met name allochtone ouders zijn weinig betrokken bij het onderwijs van hun kinderen en ondersteunen hen onvoldoende. Inmiddels is een aantal projecten gestart dat (ook) tot doel heeft het onderwijsondersteunend gedrag van ouders te vergroten. De Stichting OVB heeft (ter uitvoering van het Preventiebeleid allochtone jongeren) opdracht gekregen om samen met de GOA-scholen een plan op te stellen voor het bevorderen van de ouderbetrokkenheid. Hierbij moet speciaal aandacht worden besteed aan het onderwijsondersteunend gedrag van Antilliaanse ouders in het algemeen en Marokkaanse vaders als het gaat om het maken van een realistische keuze voor het type voortgezet onderwijs voor hun kinderen.

Actiepunt:

6. Doorstart project ouderbetrokkenheid Preventiebeleid allochtone jongeren, en mogelijkheid tot structurele inbedding in het GOA-beleid bezien.

3. Onderwijs en werkgelegenheid

a. Onderwijsachterstandenbeleid

Doel:

Alle doelgroepen binnen het Onderwijsachterstandenbeleid (GOA) komen evenredig aan bod.

Het bestrijden van onderwijsachterstanden is van groot belang om de jeugd de kans te geven op een volwaardige plek in de samenleving. Nog beter is het natuurlijk om onderwijsachterstand te voorkomen door kinderen en ouders zo vroeg mogelijk een programma aan te bieden dat bijdraagt aan een goede startconditie bij de entree in het onderwijs. Dit betekent dat achterstand zo vroeg mogelijk gesignaleerd moet worden en dat ouders actief toegeleid worden naar programma's. Het consultatiebureau en het peuterspeelzaalwerk spelen hierin een belangrijke rol omdat zij degenen zijn die contacten met ouders en kinderen hebben. Ook huisartsen zouden hier een grotere rol in kunnen spelen dan nu het geval is. Bestrijding van onderwijsachterstanden begint dus eigenlijk al met 0 jaar! De gemeente Vlaardingen heeft ervoor gekozen prioriteit te leggen bij de bestrijding van onderwijsachterstanden in de voor- en vroegschoolse periode. Doelstellingen en activiteiten zijn vastgelegd in het gemeentelijk onderwijsachterstandenplan 2002-2006 'Met Vlag en Wimpel'. Niet alle doelgroepen van het GOA-beleid profiteren echter in gelijke mate van het aanbod. Zo hebben scholen en instellingen aangegeven dat een deel van de Antilliaanse kinderen opvalt door taalachterstand en sociaal-emotionele problematiek. Ook wordt in een recent rapport van het Sociaal Cultureel Planbureau (december 2003) geconstateerd dat de onderwijsachterstand van 1,25 leerlingen eerder toe- dan afgenomen is. Een vergeten groep worden de 1,25 leerlingen in het rapport genoemd. Ook in Vlaardingen hebben 1,25 leerlingen tot nu toe minder aandacht gekregen dan 1,9 leerlingen. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat door te focussen op de achterstand van allochtone kinderen, de inhoud van de programma's ook op deze groep is afgestemd. Ten tweede is deelname aan een aantal programma's tot nu toe voorbehouden aan allochtonen omdat ze uit oudkomersgelden worden gefinancierd. Daarnaast beperkt het gemeentelijke GOA-beleid zich tot

scholen en peuterspeelzalen met meer dan 50% achterstandskinderen, terwijl een behoorlijk aantal 1,25 leerlingen een andere school of peuterspeelzaal bezoekt. In de vormgeving van het onderwijsbeleid zal de komende tijd nadrukkelijk aandacht besteed moeten worden aan de 1,25 leerlingen. Bovendien zal er gericht worden ingezet op (allochtone) groepen die te weinig deelnemen aan het aanbod, enerzijds door een betere informatie en toeleiding, anderzijds door rekening te houden met de culturele achtergrond en/of specifieke problematiek van bepaalde groepen. Op dit moment zijn het Antilliaanse kinderen die gerichte aandacht nodig hebben.

Actiepunten:

7. Meer aandacht voor 1,25 leerlingen
8. Meer aandacht voor leerlingen van Antilliaanse afkomst

b. Voorkomen van voortijdig schooluitval

Doel:

Meer jongeren behalen een startkwalificatie: in 2006 30% minder voortijdig schoolverlaters ten opzichte van 2002.

Het hele onderwijsbeleid (GOA, leerplicht, RMC enz) is erop gericht te voorkomen dat jongeren uitvallen en het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Uitval begint vaak met spijbelen. Allochtone jongeren zijn oververtegenwoordigd in de Vlaardingse verzuimstatistieken; het aantal meldingen van Antilliaanse jongeren is opvallend hoog. De gemeente Vlaardingen vindt het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim van groot belang in het licht van het behalen van een startkwalificatie. Daarom is in 2003 een extra leerplichtambtenaar aangesteld. Deze uitbreiding maakt het mogelijk onder andere extra aandacht te besteden aan het verzuim van allochtone jongeren.

Naast het verzuimbeleid wordt ter bestrijding van schooluitval ook ingezet op het verminderen van onderwijsachterstand in het voortgezet onderwijs. Dit wordt in regionaal verband opgepakt, samen met de gemeenten Schiedam en Maassluis. Wanneer de leerplichtige leeftijd verstreken is, wordt in het kader van de wet RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) geprobeerd voortijdige schoolverlaters tot 23 jaar alsnog aan een startkwalificatie te helpen.

Ondanks al die inspanningen verlaten nog teveel jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie. Hoewel niet bekend is hoeveel allochtonen zich onder de Vlaardingse voortijdige schoolverlaters bevinden, blijkt op regionaal niveau dat hun aandeel erg groot is: 62 % van alle VSV-ers in het schooljaar 2001-2002 in de regio Rijnmond. Aangenomen wordt dat aanhoudende taalachterstand, het karakter van het VMBO-onderwijs en een gebrekkige overgang van VMBO naar MBO hier debet aan zijn. Relatief veel allochtone jongeren zitten op het VMBO en het Voortgezet Speciaal Onderwijs. Vaak sluit dit type onderwijs niet aan bij de belangstelling en competenties van (met name) allochtone jongeren. Landelijk wordt dit probleem erkend en wordt gedacht aan aanpassing van het beroepsonderwijs in die zin dat er meer combinaties mogelijk zijn van leren en werken. Daarnaast verloopt de overgang van het VMBO naar het MBO ook niet altijd vlekkeloos, met name omdat jongeren de verkeerde beroepsopleiding kiezen. In het eerste jaar van het MBO valt daardoor nog eens een aantal jongeren uit. De gemeente heeft slechts beperkte invloed op bovengenoemde onderwerpen. Daar waar dat mogelijk is, wil zij dat probleem aanpakken door betere voorlichting en het aanbieden van overbruggingstrajecten in samenwerking met de ROC's.

Actiepunten:

9. Verminderen uitval allochtone jongeren uit MBO(overbruggen termijn + goede voorlichting)
10. Verminderen verzuim en voortijdige schooluitval onder Antillianen

c. Bestrijding jeugdwerkloosheid

Doel:

Bestrijding van jeugdwerkloosheid

De jeugdwerkloosheid is het laatste jaar behoorlijk gestegen. Eind 2003 telde Nederland ongeveer 100.000 werkloze jongeren. Jeugdwerkloosheid moet krachtig bestreden worden, omdat de kansen op de arbeidsmarkt vooral voor jongeren afnemen na een langere periode van werkloosheid. Dit is voor het kabinet reden geweest om een landelijke taskforce ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid in het leven te roepen. Bovendien is in de Raad voor Werk en Inkomen door werkgevers, werknemers en gemeenten onderling, alsook met het CWI afgesproken dat over één of twee jaar er in principe geen jongeren meer zijn die langer dan een half jaar werkloos zijn. Dit moet bewerkstelligd worden met een pakket aan preventieve en curatieve maatregelen. Uitgangspunten daarbij zijn dat onderwijs

(waaronder werkend leren) de beste preventie van jeugdwerkloosheid is, en dat de sluitende aanpak niet in de knel mag komen door de toenemende druk bij de uitvoerende instanties zoals het CWI. Ook in Vlaardingen is in de tweede helft van 2003 een stijging van de jeugdwerkloosheid geconstateerd. Om hier het hoofd aan te bieden wil de gemeente in gaan zetten op klantmanagement en het voortzetten c.q. intensiveren van de sluitende aanpak voor jongeren tot 23 jaar onder de werking van de Wet Werk en Bijstand die per 1 januari 2004 van kracht is geworden. De sluitende aanpak houdt in dat jongeren direct in een voor hen passend traject naar werk worden geplaatst. Voor de gemeente is winst te behalen door goede afspraken te maken met het CWI en die vast te leggen in de ServiceNiveauOvereenkomst (SNO). Hiermee kan de instroom van jongeren voor een reïntegratietraject bij de gemeente wellicht verkleind worden. Een groep die extra aandacht vraagt bestaat uit werkloze, jonge ouders. Ook zij zijn op grond van de Wet Werk en Bijstand verplicht te solliciteren, mits de gemeente zorgt voor passende kinderopvang. Op dit moment zoekt de gemeente naar mogelijkheden voor flexibele kinderopvang.

Actiepunten:

11. Versterken poortwachterfunctie CWI
12. Voortzetting sluitende aanpak onder het regime van Wet Werk en Bijstand.

4. Ruimte voor de jeugd

a. (Speel-)ruimte in het openbaar gebied

Doel:

Inrichting openbaar gebied meer afstemmen op de behoefte van jeugdigen

Kinderen en jongeren brengen veel tijd door in de openbare ruimte. Soms om te spelen, soms om te sporten en soms om elkaar gewoon te ontmoeten ("hangen"). Reeds in het Basisdocument Sociale Structuurschets (1999) werd melding gemaakt van onvoldoende speel- en groenvoorzieningen in het Centrum, de Oostwijk en de Babberspolder. Ook de jeugd zélf heeft in het kader van het onderzoek van Stichting Alexander in 2001 aangegeven dat er niet altijd voldoende mogelijkheden zijn. Vanuit algemeen en preventief jeugdbeleid, om problemen te voorkomen en ook vanuit de erkenning dat jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid een eigen plek nodig hebben, moet de openbare ruimte ook op de behoefte van jeugdigen afgestemd worden. Naast het reserveren van beschikbare ruimte voor zowel informele als formele speelruimte zullen in de voorbereidingen van concrete (her-)inrichting jeugdigen actief betrokken worden.

Actiepunt

13. In overleg met de jeugd aanpassen van de (in)formele speelruimte op basis van het Speelruimteplan dat begin 2004 wordt vastgesteld.

b. Voorzieningen voor de jeugd

Doel:

Het aanbod aan voorzieningen en activiteiten meer laten aansluiten op de vraag

Een gevarieerd aanbod aan voorzieningen en activiteiten voor de jeugd is van grote waarde. In de eerste plaats omdat het bijdraagt aan het algemeen welbevinden. Bovendien biedt het de mogelijkheid tot een zinvolle vrijetijdsbesteding en is het van belang in het kader van vervelingsbestrijding. Jongeren, in het bijzonder meiden en de oudere jeugd, geven aan dat het aanbod niet altijd voldoende aansluit bij hun vraag of op de specifieke jeugdcultuur. In het kader van de subsidieafspraken zullen instellingen geactiveerd worden om in deze situatie verandering te brengen. Meer in het bijzonder zal de gemeente zelf alles in het werk stellen om de actieve en passieve cultuurbeleving van de jeugd te stimuleren; in elk geval door een aanbod van oefenruimte voor popmuziek te faciliteren.

Daar waar het algemene aanbod op het gebied van sport, recreatie en cultuur zich richt op alle jongeren en al dan niet gefaciliteerd wordt door de overheid, richten de activiteiten van het (sport-)jongerenwerk en die in de wijk- en jongerencentra zich met name op risicojeugd. Met het oog op algemene preventie, vroegsignalering en het voorkomen/vermindere van overlast is een zo groot en breed mogelijk bereik onder deze doelgroep van belang. Met uitzondering van het sportjongerenwerk blijkt het bereik in de praktijk in meerdere opzichten gering te zijn. Om hierin verandering te brengen zal het (ambulante) jongerenwerk in de toekomst een zichtbaardere en duidelijkere positie in het wijknetwerk moeten innemen. Een versterking van de territoriale binding

van de jongerenwerkers, waarbij zij zich ontwikkelen tot een vast aanspreekpunt binnen de wijk is hierbij van belang. Het vindplaatsgericht en vraaggericht werken zal versterkt moeten worden. Mogelijk gaat dit ten koste van het accommodatiegebonden jongerenwerk. Dit houdt overigens niet in dat er geen ruimte meer beschikbaar is voor activiteiten. De wens naar een eigen plek of ruimte voor activiteiten bij de jeugd zal immers blijven bestaan. De oplossing hiervoor dient nog nadrukkelijker dan voorheen gevonden te worden in (de optimalisering van) het gebruik van bestaande algemene voorzieningen, zoals wijkcentra of verenigingsgebouwen.

Actiepunten:

14. Verduidelijken van de functies en het versterken van de rol van het (sport-)jongerenwerk, inclusief informatiefunctie.
15. Faciliteren oefenruimtes

Naast de niet-commerciële voorzieningen hecht de oudere jeugd grote waarde aan een voldoende gevarieerd uitgaansaanbod. Naar hun oordeel kent dit een aantal tekortkomingen, zoals het ontbreken van een bioscoop of mogelijkheden voor de "alternatieve jeugd", zoals voorheen Pandemonium bood. Hoewel de meerwaarde van dergelijke voorzieningen onderkend wordt, is in de stadsvisie reeds aangegeven dat voor grootschalige voorzieningen en manifestaties de inwoners van Vlaardingen aangewezen zijn op Rotterdam of Den Haag. Omdat de vestiging van een kleinere bioscoop of een "alternatieve" uitgaansgelegenheid een verrijking zou zijn, is dit een aandachtspunt. In de planvorming voor het nieuwe theater van Vlaardingen is daarom rekening gehouden met een filmzaal. Grootschalige initiatieven dienen overigens uit te gaan van marktpartijen. Gemeentelijke subsidiëring is niet aan de orde.

c. Woningaanbod voor de jeugd

Doel:

Meer jonge Vlaardingse starters moeten zich kunnen vestigen in Vlaardingen.

In debatten en panelgesprekken hebben Vlaardingse jongeren aangegeven dat zij het gebrek aan betaalbare woonruimte in hun eigen stad als een groot probleem ervaren. Voor starters (waartoe jongeren behoren) is de wachttijd voor een huurwoning in Vlaardingen op dit moment opgelopen tot 3 jaar. De druk op de huurmarkt is zo groot dat starters (nog meer dan doorstromers) nauwelijks aan bod komen. Redenen voor die toegenomen druk zijn de prijsstijging van koopwoningen en een te lage woningproductie waardoor de doorstroming van huur- naar koopwoningen stagneert. Daarnaast krijgen mensen die vanwege de herstructureringsoperaties in en buiten Vlaardingen hun woning moeten verlaten, voorrang bij huisvesting. Door de toewijzingscriteria van het regionale woonruimteverdelingsstelsel krijgen bovendien ook veel mensen van buiten Vlaardingen een woning toegewezen. Op dit moment wordt door de gezamenlijke woningcorporaties in de regio gewerkt aan een nieuw woonruimteverdelingsstelsel waardoor binnen gemeenten de mogelijkheid ontstaat om meer woningen te reserveren voor de eigen inwoners. De woonduurregel als criterium voor toewijzing wordt naar verwachting nog dit jaar vervangen door inschrijfduur waardoor starters en doorstromers in ieder geval een gelijke positie gaan innemen.

De invloed die gemeenten kunnen uitoefenen op dit gebied is beperkt. Toch vindt de gemeente het belangrijk om jonge Vlaardingers meer kansen te bieden zich (blijvend) in hun eigen stad te vestigen. Om die reden heeft de gemeente de woningbouwcorporatie Waterweg Wonen vergunning verleend tijdelijk woningen in de Babberspolder die gesloopt gaan worden te verhuren aan starters. Zo'n 80 woningen zijn op dit moment verhuurd. Op dit moment onderzoekt de gemeente of er nog meer mogelijkheden bestaan om in de behoefte van jongeren aan zelfstandige woonruimte te voorzien. Verwacht wordt dat de herstructurering in Vlaardingen uiteindelijk zal leiden tot een woningvoorraad die meer aansluit bij de vraag van woningzoekenden in Vlaardingen. Dit zal leiden tot een doorstroming in de huidige, veelal goedkope woningvoorraad. Jongeren zullen dus op termijn makkelijker een woning kunnen vinden in Vlaardingen.

Actiepunten:

16. In afwachting van structurele oplossingen: voortzetting tijdelijke verhuur van (sloop)woningen en zoeken naar alternatieven voor de korte termijn

5. Jeugd en Veiligheid

a. Jeugdoverlast

Doel:

Voorkomen én bestrijden van (ervaren) jeugdoverlast

Naarmate kinderen ouder worden, zijn ze meer op straat te vinden. Om te spelen of om te “hangen”. Soms houden ze zich op bij specifiek daarvoor ingerichte voorzieningen, vaak ook niet. Het gebruik van deze plekken gaat wel eens gepaard met de nodige overlast. Ook blijkt dat alleen de aanwezigheid van (groepen) jongeren al snel door de buurt als overlastgevend óf bedreigend wordt ervaren. Er is met andere woorden een wereld van verschil tussen objectieve en subjectieve overlast. Omdat er nauwelijks gegevens worden geregistreerd die overlast enigszins zouden kunnen objectiveren, bestaat de kans dat de aanpak te eenzijdig is gericht op het wegsturen van de jeugd. Met als uitgangspunt dat jongeren ook inwoners van de wijk zijn, zal hun aanwezigheid moeten worden geaccepteerd. Uiteraard binnen de grenzen van het toelaatbare. Met andere woorden: spelende kinderen veroorzaken niet per definitie overlast en puberaal gedrag hoort er nu eenmaal bij. Het is zaak om met dit uitgangspunt rekening te houden. Tegelijkertijd zijn er uiteraard groepen jongeren, waarbij daadwerkelijk vastgesteld kan worden dat zij normoverschrijdend gedrag vertonen. In de praktijk blijkt het treffen van adequate en afdoende maatregelen lastig.

In beide gevallen zijn verschillende partijen betrokken bij de oplossing. Voor een effectieve aanpak is een analyse op basis van gemeenschappelijke uitgangspunten van groot belang. De gezamenlijke beoordeling van de situatie en van (de samenstelling van) de groep vormt een belangrijk onderdeel. Op basis daarvan kan bepaald worden of er sprake is van subjectieve of objectieve overlast. In sommige gevallen zal er zelfs sprake zijn van crimineel gedrag. Om in de toekomst adequaat en op gestructureerde wijze in te kunnen spelen op (dreigende) overlastsituaties zal in overleg met betrokken partijen een methodiek ontwikkeld worden. De recent door de politie geïntroduceerde ABC-systematiek kan hierbij als uitgangspunt dienen.

Actiepunt:

17. ABC-systematiek uitbouwen tot “stedelijke aanpak voorkoming en bestrijding jeugdoverlast”

b. Jeugdcriminaliteit

Doel:

Voorkomen van jeugdcriminaliteit.

Naast overlast maakt een deel van de jeugd zich schuldig aan criminele activiteiten. Er is sprake van verjonging, verharding en verkleuring. Het landelijk actieprogramma aanpak Jeugdcriminaliteit 2003-2006 “Jeugd Terecht” heeft als algemene doelstelling het voorkomen van eerste delicten en het terugdringen van recidive. Speciale aandacht gaat uit naar de aanpak van criminaliteit gepleegd door kinderen onder de 12 jaar en naar het verkleinen van het aandeel criminele jongeren uit etnische minderheidsgroepen. De gemeente heeft een taak op het terrein van criminaliteitspreventie. Omdat er geen concrete gegevens beschikbaar zijn over de Vlaardingse situatie kan niet vastgesteld worden of onze preventieve activiteiten in dit kader voldoende (gericht) zijn. Duidelijk is wél dat een goed afgestemd preventiebeleid ontbreekt. De verschillende maatregelen worden niet altijd op hun effectiviteit getoetst en onduidelijk is of er witte vlekken zijn in het aanbod. Op het terrein van gerichte voorlichting, maar ook op het gebied van vroegsignalering en de samenwerking in de keten is nog winst te behalen.

Actiepunt:

18. Ontwikkelen en implementeren integrale werkwijze “voorkoming en bestrijding jeugdcriminaliteit”

6. Jeugdparticipatie

a. Politieke en Maatschappelijke participatie

Doel:

Jeugd betrekken bij de totstandkoming en uitvoering van (gemeentelijk) beleid dat de leefwereld van jongeren beïnvloedt.

“Samen met de jeugd” is het eerste criterium dat genoemd wordt in het kader van het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl. De jeugd moet kunnen participeren in de besluitvorming over jeugdzaken. Ook al wordt dit criterium niet dwingend opgelegd, geheel vrijblijvend is het ook niet. Aan jeugdparticipatie wordt groot belang gehecht omdat het een middel is om het beleid beter aan te laten aansluiten op de behoeften en de leefwereld van de jeugd. Bovendien versterkt het hun maatschappelijke positie en vergroot het hun betrokkenheid bij hun omgeving.

De gemeente Vlaardingen geeft op verschillende manieren, zij het incidenteel, invulling aan jeugdparticipatie. De jeugdpanels en de jeugddebatten die in het kader van de voorbereidingen op de jeugdnota hebben plaatsgevonden zijn hiervan voorbeelden. Ook worden kinderen of jongeren regelmatig betrokken bij de (her-)inrichting van speelvoorzieningen. Zeer recent vond dit plaats bij de aanleg van de skatevoorziening in het Oranjepark. Burgemeester en Wethouders bezochten onlangs, in het kader van de collegeontbijtjes onder andere een basisschool, voortgezet onderwijs en neveninstroom.

Positieve uitzonderingen daargelaten blijkt het om verschillende redenen lastig om op een goede manier én een voor beide partijen bevredigende manier invulling te geven aan jeugdparticipatie. Tijdens de stadsdebatten ter voorbereiding op de stadsvisie bleek het moeilijk om met jongeren in contact te komen. Ook een onlangs uitgezette enquête onder jongeren in Holy-Zuidoost genereerde nauwelijks respons. Anderzijds leiden op het eerste gezicht geslaagde participatie-initiatieven uiteindelijk toch tot teleurstelling bij jongeren, omdat een direct en zichtbaar resultaat op korte termijn uitblijft.

Het belang van jeugdparticipatie, in combinatie met de moeilijkheden waarmee de invulling soms gepaard gaat, pleit voor meer structurele én permanente aandacht voor dit onderwerp. Dit geldt niet alleen voor het welzijnsbeleid. Ook voor andere sectoren binnen de gemeente heeft dit consequenties, zoals bijvoorbeeld wijkbeheer, ruimtelijke ordening en het gebiedsgerichte werken. Het betrekken van jeugd bij de totstandkoming en uitvoering van beleid hoeft zich overigens niet te beperken tot het overheidsbeleid. Instellingen die de jeugd tot hun doelgroep rekenen, hebben hier ook een verantwoordelijkheid in. Daar waar mogelijk zullen hier concrete afspraken over worden gemaakt.

Het structureel implementeren van jeugdparticipatie is overigens een groeiproces dat tijd, organisatie en soms ook geld kost. Om dit proces tot stand te brengen zal zo veel mogelijk aangesloten worden bij bestaande structuren, ontwikkelingen en initiatieven zoals bijvoorbeeld de discussieavond van het Jongerenforum Vlaardingen. In de praktijk kunnen op de verschillende participatieniveaus de volgende initiatieven genomen of versterkt worden:

- *Medeweten: verkrijgen van informatie over jeugdigen:*
  - * Implementatie Vlaardingse Jeugdmonitor
  - * Gericht aandacht voor de jeugd in Stadspeiling
  - * Jeugdontbijtjes van het college,
  - * Informatie vanuit instellingen genereren,
  - * Organisatie van jeugdpanels
- *Meepraten/Meebeslissen:*
  - * jeugd actief betrekken bij reguliere overleggen, zoals de leefbaarheidsoverleggen
  - * jeugd actief betrekken bij herinrichting van speelplekken of openbare ruimte
- *Meedoen:*
  - * jeugd actief betrekken bij Opfleuracties
  - * Ontwikkelen Premie op Actie

Actiepunt:

19. Structureel implementeren van jeugdparticipatie op de verschillende participatieniveaus;
20. Invoering Premie op Actie

b. Consumptieve participatie

Doel: Evenredig gebruik van voorzieningen door alle groepen

“Alle Vlaardingers doen mee”. Op basis van dit speerpunt in de Welzijnsvisie is als uitgangspunt voor alle gemeentelijke beleid geformuleerd dat elke Vlaardinger als volwaardig lid deel kan nemen aan de samenleving. Het gebruikmaken van het aanbod van voorzieningen draagt hier aan bij. Over de gehele linie blijkt dat niet alle jeugdigen of hun opvoeders evenredig van het aanbod (kunnen) profiteren. Sociaal-economische en etnische factoren spelen hierbij een belangrijke rol. Kinderen uit gezinnen met deze achtergronden lopen een verhoogd risico op achterstand. Daarom zal het verbeteren van het bereik onder deze groepen een permanent en algemeen punt van aandacht moeten zijn en blijven. Anders blijft de tegenstelling tussen kansrijken en kansarmen bestaan. Overigens overstijgt dit onderwerp voor een deel het niveau van deze jeugdnota. Omdat het bereik van voorzieningen met name onder allochtonen onevenredig laag is, ligt hier een opdracht in het kader van het integratiebeleid.

Actiepunt:

21. Prestatieafspraken maken met instellingen.

7. Gegevensverzameling en registratie

Doel:

komen tot een systeem om de effectiviteit van het jeugdbeleid en de staat van de jeugd in beeld te brengen.

Voor een effectief lokaal jeugdbeleid zijn gegevens nodig: enerzijds om aan te kunnen geven hoe het er op een bepaald moment voor staat met de jeugd, anderzijds om het beleid te evalueren en eventueel bij te stellen. De indruk bestaat dat de gemeente, maar ook veel uitvoeringsinstellingen al over informatie beschikken maar dat deze niet (zonder bewerking) toegankelijk is of niet op een samenhangende wijze verzameld is. Daarnaast ontbreekt het op een aantal terreinen ook nog aan de nodige registratie van gegevens. De gemeente wil komen tot een Vlaardingse Jeugdmonitor, die kan putten uit bestaande en toekomstige registraties. Bovendien zal de gemeente in het maken van subsidieafspraken met instellingen structureel aandacht gaan schenken aan het vragen van benodigde gegevens voor de Jeugdmonitor.

Actiepunt:

22. Totstandkoming Vlaardingse Jeugdmonitor

8. Regie

Doel:

Implementatie, aansturing en bijstelling van het jeugdbeleid

Gemeente, provincie, politie en openbaar ministerie hebben een gedeelde verantwoordelijkheid in het jeugdbeleid. Elke partij heeft daarbij een eigen rol: de gemeente zorgt voor een goed jeugdbeleid waarmee afwijkend gedrag vroegtijdig wordt gesignaleerd en maatwerk en begeleidingsprogramma's mogelijk zijn. De stadsregio is verantwoordelijk voor het Bureau Jeugdzorg dat zorg draagt voor de indicering naar het jeugdhulpverleningsaanbod. De politie en het OM stellen op hun beurt vast hoe zij met jeugd omgaan en met straf op maat een passende, pedagogische reactie geven.

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor de realisatie van samenhang in het jeugdbeleid. Voor de feitelijke uitvoering is zij afhankelijk van de medewerking van andere actoren. Deze actoren onderscheiden zich voornamelijk in bestuurlijke partners (autonoom met eigen bevoegdheden) en gesubsidieerde instellingen maar ook de jeugd en diens opvoeder zijn belangrijke (gespreks)partners. De gemeente vormt samen met deze actoren een beleidsnetwerk dat zij als regisseur moet sturen op basis van een collectief gedragen beleid. De legitimatie voor het neerleggen van de regiefunctie voor het jeugdbeleid bij de gemeente wordt enerzijds gevonden in de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het lokale algemeen belang en de bredere maatschappelijke samenhang binnen de lokale gemeenschap. Anderzijds vloeit deze legitimatie voort uit de afspraken die het Rijk, provincies en gemeenten hebben gemaakt in het kader van het BestuursAkkoord Nieuwe Stijl.

De regierol start bij het formuleren van een kader en de ambities van het jeugdbeleid en de wijze waarop de gemeente deze ambities wil waarmaken: het beleid en de beoogde resultaten. Met de vaststelling van deze nota wordt aan deze eerste vereiste voldaan. Om de ambities om te zetten in beleid en in concrete resultaten is sturing noodzakelijk. Dit begint binnen het college van Burgemeester & Wethouders, waarin allen de doelstellingen van het jeugdbeleid onderschrijven en binnen de eigen portefeuille verantwoordelijk zijn voor de uitvoering op voor hen relevante onderdelen. De wethouder jeugd bewaakt de integraliteit én de voortgang. In het verlengde hiervan mag worden aangenomen dat de coördinerend ambtenaar inzake jeugdbeleid de ambtelijk regisseur zal zijn. Het is onder meer diens verantwoordelijkheid om de bestuurlijke besluitvorming te organiseren en zorg te dragen voor een integrale (ambtelijke) advisering aan de bestuurlijke partners.

In de gemeentelijke relaties met de externe partners vormt de jeugdagenda het bestuurlijk kader om de samenwerking te sturen en te structureren, maar ook om projecten (gezamenlijk) uit te voeren. Hierbij past een adequate overlegstructuur, gericht op het volgen en (adviseren bij) het bijsturen van het beleid. Daartoe wordt de volgende overlegstructuur voorgesteld:

Bestuurlijke regiegroep jeugd

Taak: besturen van en toezicht houden op ontwikkelingsprocessen binnen het lokaal samenhangend jeugdbeleid

Samenstelling: de wethouder jeugd en stadsregio (Bureau Jeugdzorg) en bestuurders van de grotere gesubsidieerde instellingen.

De coördinerend beleidsmedewerker jeugdbeleid is ambtelijk secretaris van de regiegroep.

Vakgroep jeugd

Taak: beleidsvoorbereiding en—ontwikkeling evenals regievoering op accounts en beleidsterreinen, voorbereiding bestuurlijke regiegroep

Samenstelling: ambtelijk voorzitters van netwerken en projectgroepen van actiepunten onder voorzitterschap van de coördinerend beleidsmedewerker jeugdbeleid aangevuld met beleidsmedewerkers op terreinen van jeugdbeleid (onderwijs en cultuur, sport, sociale zaken, speelgelegenheden, veiligheid, wijkgericht werken, horecabeleid).

Projectgroepen actiepunten

Taak: uitvoering opdracht van betreffende actiepunten, signaleren van ontwikkelingen, afstemming en samenwerking op uitvoerend niveau realiseren, doen van aanbevelingen voor beleid

Samenstelling: uitvoerende instellingen en ambtenaren met een kernfunctie in het jeugdbeleid.

Naast de regievoering waarbij draagvlakverwerving het leidend principe is, is het een gegeven dat Vlaardingen tevens opdrachtgever is voor de meeste lokale en regionale gesubsidieerde instellingen. In relatie tot het jeugdbeleid zal subsidiëring van deze instellingen meer worden gericht op het nastreven van de beoogde doelen van het jeugdbeleid. Tijdens de fase waarin met desbetreffende gesubsidieerde instellingen afspraken worden gemaakt over prestaties en hierbij behorende producten, zullen de doelen en doelstellingen van het jeugdbeleid hierbij expliciet onderdeel van uitmaken.

Actiepunten:

23. Invoeren voorgestelde overlegstructuur.

Bijlagen

Bijlage 1 Jeugd in cijfers

Bijlage 2 Landelijke ontwikkelingen

Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS)

In het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl, dat op 4 maart 1999 door het kabinet, de provincies en de VNG ondertekend is, is onder meer afgeproken een gezamenlijke visie op het jeugdbeleid op te stellen, die richtinggevend is voor het jeugdbeleid van de verschillende overheden. Naar aanleiding daarvan zijn in december 1999 de vijf onderstaande criteria vastgesteld waaraan het gezamenlijk te ontwikkelen jeugdbeleid dient te voldoen:

1. Samen met de jeugd

Overheden zullen zich inspannen om jeugd en hun opvoeders actief te betrekken bij hun beleid en om het draagvlak voor jeugdparticipatie te verbreden.

2. Balans in het jeugdbeleid

Jeugdbeleid richt zich niet alleen op de aanpak van problemen, maar ook op het voorkomen van ervan. Zonder de aandacht te laten verslappen, wordt extra geïnvesteerd in de (versterking van) algemene voorzieningen.

3. Extra aandacht voor risico's

Om problemen op latere leeftijd voor te zijn of te beperken, is het belangrijk om kinderen al op jonge leeftijd en dichtbij huis adequate zorg en ondersteuning te geven.

4. De vraag centraal

De vragen, wensen en problemen van de jeugd zijn bepalend voor het voorzieningenpatroon en het (jeugd)beleid dat hier antwoord op moet geven. Daarvoor is samenwerking tussen overheden en samenhang in het beleid een voorwaarde.

5. Toegevoegde waarde van projecten

Nieuwe projecten worden ontwikkeld op het moment dat zij daadwerkelijk iets toevoegen aan het bestaand beleid.

Gemeentelijke taken binnen de Wet op de Jeugdzorg

In het kader van de nieuwe Wet op de jeugdzorg is door een werkgroep, waarin VWS, Justitie, VNG, IPO en MO-groep zitting hadden, gekeken naar de aansluiting jeugdbeleid-jeugdzorg en naar de verbeterpunten daarin. Daaruit is een vijftal taken/functies naar voren gekomen, die tot het gemeentelijke domein en dus tot de lokale verantwoordelijkheid behoren. Deze functies moeten in onderlinge samenhang worden aangeboden en bij de uitvoering ervan kunnen gemeenten onderling samenwerken. Het gaat om de volgende functies:

1. Het verstrekken van *informatie* aan ouders en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
2. *Signaleren* van problemen bij jeugdigen door instellingen als de jeugdgezondheidszorg en het onderwijs;
3. Het verzorgen van de *toegang* tot- en het toeleiden naar het (gemeentelijk) hulpaanbod, onder ander door de beschikbaarheid van een sociale kaart;
4. Het bieden van *licht pedagogische hulp* (advisering en lichte hulpverlening), zoals schoolmaatschappelijk werk;
5. *Coördineren* van zorg op lokaal niveau.

Operatie JONG

De ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken, Justitie, OcnW en SZW- allen betrokken bij jeugdbeleid- zijn de Operatie JONG begonnen. Doel ervan is meer samenhang in het jeugdbeleid tot stand te brengen, knelpunten op te sporen en aanpakken en betere onderlinge samenwerking te creëren. De operatie loopt tot 1 januari 2006. De bedoeling is dat Operatie JONG het werk van alle betrokkenen bij het jeugdbeleid makkelijker maakt. Alleen als de oplossingen niet op eigen kracht of gezamenlijk gevonden worden, zal de Operatie JONG hiervoor voorstellen doen. Die kunnen bijvoorbeeld gaan over aanpassing van wetten of beleidskaders waardoor een betere samenhang in het jeugdbeleid ontstaat. Een belangrijke instrument voor Operatie JONG is de Jeugdagenda, die in 2003 met het veld is opgesteld.

Bijlage 3 Werkloosheidscijfers

Overzicht aantal ingeschreven jongeren tot 23 jaar bij het CWI 2003

Periode	Mrt 2003				Juni 2003				Sept 2003				Dec 2003			
	S	M	V	NL	S	M	V	NL	S	M	V	NL	S	M	V	NL
Totaal Werkloos	367	83	249	51.642	358	88	247	49.083	381	87	262	53.837	432	101	285	55.786
Geslacht																
Man	189	33	126	27.532	156	38	115	24.932	181	37	124	27.222	208	39	151	29.313
Vrouw	178	50	123	24.110	202	50	132	24.151	200	50	138	26.615	224	62	134	26.473
Herkomst																
Nederlanders	160	36	103	34.964	141	43	105	32.978	172	45	122	37.753	196	51	146	40.031
Antillen/ Arubanen	35	2	29	1.481	40	3	30	1.431	36	5	32	1.448	34	6	27	1.328
Surinamers	19	1		1.966	14	3		1.817	10	1	4	1.798	14	1	7	1.753
Marokkanen	13	10	21	3.032	17	10	22	2.923	16	8	21	2.777	23	12	22	2.883
Turken	42	14	30	2.993	47	11	28	2.864	49	12	26	2.873	62	14	24	2.900
Overige niet nl- ers	98	20	59	7.206	99	18	57	7.070	98	16	57	7.188	103	17	59	6.891

Bron: gegevens www.cwinet.nl

S = Schiedam
M = Maassluis
V = Vlaardingen
NL = Nederland

Overzicht aantal jongeren bekend bij SZW in 2003

Uit de managementgegevens van de gemeente blijkt dat onder de jongeren met een bijstandsuitkering gemiddeld 50 % alleenstaande ouder is.

Periode	Jongeren met een bijstandsuitkering tot 23 jaar	Alleenst. ouder leeftijd 18-20	Alleenst. Ouder leeftijd 21-22	Totaal Alst. ouder	Bekend nieuwe klanten / werk (WIW) Zonder dnb	Bekend nieuwe klanten / werk (WIW) Met dnb	totaal WIW
2002							
Jun	112	21	36	57			
Dec	122	27	32	59			
2003							
Jan	118	26	31	57			
Feb	118	22	35	57			
Mrt	123	21	39	60			
Apl	123	20	39	59			
Mei	123	17	43	60			
Jun	128	17	43	60			
Jul	131	19	44	63			
Aug	137	19	46	65			
Sep	137	21	45	66			
Okt	134	18	47	65			
Nov	133	17	49	66			
Dec	139	17	53	70	75	18	93
2004							
Jan					66	17	83
Feb							
Mrt							
Apr							

(Bron: managementgegevens afd. SEZ gemeente Vlaardingen)